

**Koncepce rozvoje
knihoven
v České republice
na léta 2017–2020**

Praha 2017

Ministerstvo kultury České republiky

Vydala Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut

© Ministerstvo kultury České republiky, 2017

© Národní knihovna České republiky, 2017

ISBN 978-80-7050-690-5

Obsah

Postavení knihoven v informační společnosti	4
SWOT analýza současného stavu systému knihoven České republiky	6
Vize pro rok 2020	10
Prioritní oblasti k zajištění budoucího rozvoje knihoven	11
1. Knihovny ve virtuálním prostředí	13
2. Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra	13
3. Budování knihovnických fondů a informačních zdrojů	15
4. Trvalé uchování tradičních knihovnických dokumentů	17
5. Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách	18
6. Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb	19
7. Vzdělávání pracovníků knihoven	21
8. Knihovny jako vědecko-výzkumné instituce	23
Stav, kterého bude dosaženo naplněním cílů koncepce	25
Vyhodnocování plnění koncepce	27
Použité zkratky	28
Přílohy:	
1. Implementace Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017–2020	30
2. Plnění priorit a opatření Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2011–2015	59

Postavení knihoven v informační společnosti

Knihovny provázejí civilizace v jejich historických proměnách. Knihovny ve 21. století působí ve světě informační hojnosti, v době, kdy skončil jejich monopol na informace. Přesto neubývá jejich uživatelů a podstata jejich tradiční činnosti v modu knihovna-půjčovna získává novou kvalitu, jakkoliv i tradiční služby založené na zprostředkování dokumentů zaznamenaly dramatický vývoj. Proto knihovny nabízejí každému, kdo projeví zájem, orientaci ve světě příležitostí i nejistot, a to bez ohledu na formu, kterou jsou znalosti prezentovány a uchovávány.

Kvalita života v komunitě je často podmíněna schopností pracovat se změnami životních podmínek. Právě knihovny jsou pro hledání cest a řešení ideálním prostředím pro jednotlivce i pro skupiny. Zachovaly si vysoký stupeň společenské důvěry jako bezpečné, nediskriminační prostředí, kde je možné nalézt informace, znalosti, orientaci a zažít setkávání, sdílení i relaxaci. Knihovny poskytující veřejné knihovnické a informační služby (dále „VKIS“) jsou ve smyslu knihovního zákona¹ vnímány jako veřejné² a tvoří systém knihoven³. V předkládané Koncepci rozvoje knihoven v ČR na léta 2017–2020 se nerozlišují jednotlivé typy knihoven s tím, že popisované principy a programové priority jsou společné většině z nich. Nevylučuje to ovšem možnost následné přípravy dílčích strategií pro určitý typ knihoven kvůli bližší specifikaci jejich specifických služeb v určitém časovém horizontu.

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020 (dále „Koncepce“) pracuje s vyhodnocením silných i slabých stránek činnosti knihoven, pojmenovává rizika ohrožující systém knihoven při nedostatečné reflexi proměňující se společenské objednávky a aktivně využívá potenciálu příležitostí, které před knihovnami stojí.

Dnes již je samozřejmé pojetí knihovny jako místa práce s tištěnými i elektronickými dokumenty a zdroji za využití špičkových technologií. Právě toto spojení principů je

1 Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, v platném znění (knihovní zákon).

2 Poskytují ve smyslu § 2 knihovního zákona způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu veřejné knihovnické a informační služby a jsou zapsané v evidenci knihoven, vedené Ministerstvem kultury dle § 5 knihovního zákona.

3 Systém knihoven definovaný v § 3 knihovního zákona tvoří Národní knihovna České republiky, Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Moravská zemská knihovna v Brně, zřízené Ministerstvem kultury, krajské knihovny, zřízené příslušným orgánem kraje, základní knihovny, zřízené příslušným orgánem obce, specializované knihovny, zřízené dalšími subjekty.

jedním ze základních nástrojů udržitelného rozvoje knihoven. Příprava národní digitální platformy a tvorba dílčích produktů usnadňujících poskytování služeb a také snaha o legislativní zakotvení celého procesu získávání, uchovávání a zpřístupňování digitálních dokumentů ve vysokém standardu a dlouhodobé kvalitě jsou nutnou podmínkou synergického spojení tradiční podoby knihoven a chytrého využití technologií.

Rozvoj a rozšíření chápání základních funkcí knihoven je dnes činí otevřenými vzdělávacími, kulturními, komunitními a kreativními centry v každém prostředí, kde působí. Pro takové pojetí knihoven je třeba překonat hrozbu rizik spočívajících v nevyrovnané úrovni podpory knihoven jak v různých rezortech, tak na úrovni jednotlivých stupňů veřejné správy nebo regionů. Důvodem nedostatečné podpory může být to, že se doposud nepodařilo dostatečně ukotvit v obecném povědomí skutečnost, že knihovna veřejné prostředky nejen spotřebovává, ale zároveň produkuje počitatelné společenské blaho, násobně převyšující prostředky vložené. Je reálnou součástí komunitní infrastruktury, tedy občanského vybavení naprosté většiny měst a obcí či zázemí odborných komunit.

Neměnným zadáním pro knihovny zůstává práce s dokumenty a informačními zdroji v tištěné i elektronické podobě. Toto jádro stále široce využívaných služeb knihoven je nutné dlouhodobě budovat, spravovat, zpřístupňovat a uchovávat na národní i lokální úrovni ve všech formách, které jsou efektivní. V této oblasti Koncepce velmi přesně pojmenovává, co je k naplnění tohoto cíle potřeba; klíčovými slovy zde jsou: efektivita, spolupráce, spolehlivost a přístupnost.

Prostor knihoven, jejich funkční modely a zařízení jsou zásadní součástí předpokladů pro poskytování kvalitních služeb. Důležitá je rovněž aktivní spolupráce knihoven s Ministerstvem kultury ČR (dále „MK ČR“) a dalšími rezorty, které mohou otevřením dotačních programů i pro knihovny významně ovlivnit kvalitu nabídky jejich služeb. Spolehlivé řešení vybavení technologiemi a jejich obnova v knihovnách je stejně významná jako vybudování a činnost metodických center, která sjednocují postupy a nastavují standardy na celostátní úrovni.

Knihovny ve 21. století zajišťují kontinuitu zpřístupňování dokumentů a informací, vzdělávání, četby a čtenářství, setkávání lidí a myšlenek. Zároveň však nabízejí nové formy služeb, které ne vždy jsou veřejnosti dostatečně známé, které si lidé doposud s knihovnamí nespojují. Proto je v dalším období nezbytné sledovat dva neoddělitelné principy: efektivitu činnosti knihoven a marketing jejich služeb. Představa o tom, že všechny knihovny jsou stejně kvalitní a že o knihovnách každý ví, a proto je není nutné prezentovat, je dávno překonaná. Sledování trhu volného času, rozvoj celoživotního vzdělávání prostřednictvím knihoven, počítání návratnosti veřejných prostředků investovaných do knihoven jsou formy práce nutně podporované tvorbou celostátních metodik.

Profese knihovníka není definována v knihovním zákoně, je však ukotvena v Národní soustavě povolání a v Národní soustavě kvalifikací. Kvalitní profesní příprava na oborových školách doplněná systémem celoživotního profesního vzdělávání spojená s adekvátním systémem odměňování je nezbytností pro udržení schopnosti knihovníků dostát nárokům profese a obstát ve službách veřejnosti.

„Knihovny byly, jsou a budou“ je jeden z často tradovaných mýtů. Se samozřejmostí vnímaná existence knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby by byla významně ohrožena, pokud by pro knihovny neexistovala společenská objednávka a zároveň podpora a pokud by zároveň ony samy nedokázaly vnímat aktuální zadání a nabízet perspektivní řešení společenských potřeb. Prioritní oblasti předkládané Koncepce dokazují, že knihovny společenskou objednávku vnímají a jsou připravené ji plnit. Knihovny, uživatelé a politici společně tvoří vize a využívají příležitostí, které jim tyto nové vize nabízejí.

SWOT analýza současného stavu systému knihoven v České republice

Silné stránky

1. Garance svobodného přístupu k informacím, poskytování nezávislých veřejných služeb, které jsou v zásadě bezplatné a jsou poskytovány způsobem zaručujícím přístup všem bez rozdílu.
2. Vnímání knihoven veřejností jako spolehlivých, důvěryhodných a bezpečných institucí; setrvalost zájmu veřejnosti o využívání služeb knihoven, vysoký počet fyzických i virtuálních návštěvníků.
3. Existence rozsáhlé sítě všeobecných a specializovaných knihoven zajišťujících dostupnost VKIS.
4. Existence základních právních předpisů a doporučení, včetně mezinárodních, vymezujících VKIS.
5. Existence dlouhodobě budovaných strukturovaných fondů historických a konzervačních fondů domácích i zahraničních dokumentů.
6. Existence fyzických prostor, jejich vybavení, profesionální personál, jeho motivace ke vzdělávání.
7. Vysoká úroveň standardizace procesů zpracování a zpřístupnění knihovních fondů jako základ pro spolupráci budovaných systémů.
8. Intenzivní digitalizace knihovních fondů na celostátní i regionální úrovni.
9. Schopnost kvalifikovaně zpracovávat informace.
10. Schopnost vzájemné spolupráce, zkušenosti se sdílením informačních zdrojů a služeb.
11. Systém koordinace a podpory poskytování VKIS základními knihovnami na úrovni kraje.
12. Dostatečně široká nabídka zahraničních elektronických informačních zdrojů.
13. Existence oborového vzdělávání všech stupňů.
14. Existence vícezdrojového financování formou dotačních programů, strukturálních fondů EU, projektové financování včetně podpory výzkumu, vývoje a inovací.
15. Fungující systém měření a porovnávání výkonu a činnosti knihoven provozovaných obcemi a kraji včetně hodnocení ekonomické efektivnosti služeb.
16. Aktivní přístup občanských sdružení, asociací, poradních orgánů a neformálních sdružení knihoven a zaměstnanců při rozvoji VKIS.

17. Aktivní spolupráce knihoven se zahraničními profesními sdruženími, participace na činnosti mezinárodních profesních sdružení.

Slabé stránky

1. Nedostatečné začlenění knihoven do systému školního i mimoškolního vzdělávání.
2. Nedostatečná míra spolupráce knihoven a škol v oblasti podpory čtenářské, informační a digitální gramotnosti.
3. Nedostatečná míra spolupráce mezi knihovnami, školami, nakladateli, knižním trhem při aktivitách na podporu čtenářství a společenské prestiže četby.
4. Nedostatečná míra spolupráce knihoven při zajištění VKIS a budování knihovnických fondů – mezi knihovnami navzájem, mezi knihovnami a jejich provozovateli, mezi knihovníky a uživateli knihoven, mezi akademiky a knihovníky, mezi knihovnami a jinými institucemi.
5. Málo pohotové služby, složitý a nepohodlný přístup ke zdrojům, nedostatečná nabídka mobilních aplikací, online plateb, neschopnost knihoven reagovat pružně na potřeby uživatelů.
6. Roztříštěnost nabídky služeb a informačních zdrojů, absence centrálních služeb propojujících tradiční služby i služby s digitálním obsahem.
7. Omezená nabídka digitálních zdrojů a služeb určených pro širokou veřejnost, zejména v oblasti e-knih.
8. Slabá podpora dlouhodobého uchování digitálních dokumentů včetně zvukových jako důležité složky kulturního dědictví.
9. Chybějící systém sběru, uchování a zpřístupnění čistě digitálních dokumentů (tj. dokumentů označovaných jako tzv. born-digital⁴).
10. Chybějící legislativa a infrastruktura pro zajištění povinného exempláře síťových/online elektronických publikací.
11. Omezené finanční prostředky na nákup aktuální literatury, zastaralé knihovní fondy; nízká efektivnost nákupu elektronických informačních zdrojů pro oblast výzkumu a vývoje.
12. Bariéry při využívání knihoven a jejich služeb pro znevýhodněné sociální skupiny obyvatel.
13. Nedostatečná míra marketingu VKIS a budování vztahů s veřejností.
14. Nedostatečné prostorové zajištění činnosti knihoven, složité nájemní vztahy, zastaralé vybavení interiéru nábytkem a informačními technologiemi, omezená provozní doba malých knihoven.
15. Nevyrovnané financování regionálních funkcí knihoven v jednotlivých krajích.
16. Nedostatečně rychlé zpracování povinného výtisku u některých příjemců, snížení efektivity sdílené katalogizace.
17. Nevyřešené autorskoprávní aspekty rozvoje služeb knihoven v digitálním prostředí.
18. Chybějící systém pro uložení málo využívaných knihovnických fondů, mezioborové metodické centrum konzervace novodobých dokumentů včetně kapacit pro odkyselování knihovnických fondů.

4 Digitální dokument, který vznikl bez analogového ekvivalentu, tj. nevznikl ani digitalizací analogové předlohy (například tištěné knihy), ani se nepočítá s tím, že by byl do analogové předlohy převeden. Příkladem je WWW stránka. Vzhledem k neexistenci analogového ekvivalentu se zvyšuje riziko jeho poškození, zkreslení nebo ztráty.

19. Omezené využívání příkladů dobré praxe ze zahraničí, konzervativnost, malá flexibilita, (de)motivace.
20. Nedostatečné mezinárodně srovnatelné statistiky o činnosti a výkonech knihoven.
21. Chybějící systém celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven; nedostatečná kvalifikace pracovníků v některých oblastech, např. digitální gramotnost, pedagogické dovednosti, marketing, management; malý důraz na osobní rozvoj.
22. Nedostatečný objem finančních prostředků na nákup knihovních fondů a dalších informačních zdrojů, zejména zahraniční literatury.
23. Nedostatečná participace knihoven na vzdělávacích a výchovných programech. Na školách není dostatečně akcentována informační výchova uživatelů s cílem zvýšení jejich funkční gramotnosti, a tím i schopnosti efektivně vyhledávat a využívat informační zdroje.
24. Neefektivní systém odměňování zaměstnanců minimálně motivující k celoživotnímu učení a ke zvyšování kvality VKIS, který působí odliv kvalifikovaných pracovníků z oboru či brání zájmu mladých odborníků o uplatnění v knihovnách. Knihovny nebudou mít dostatek způsobilých pracovníků k poskytování moderních služeb.

Příležitosti

1. Zapojení knihoven do systémů školního a mimoškolního vzdělávání, včetně celoživotního vzdělávání dospělých, rozvoje občanského vzdělávání a digitální gramotnosti celé populace.
2. Vnímání knihoven jako vzdělávacích, kulturních, informačních a komunitních center, jako středisek kreativity.
3. Vnímání knihoven jako důležité součásti infrastruktury výzkumu a vývoje.
4. Širší možnost spolupráce knihoven v oblasti služeb v rámci EU, např. evropská digitální knihovna Europeana, a ve světě, např. Google.
5. Digitalizace – digitální ekonomika, masová digitalizace tištěné produkce a v jejím důsledku růst požadavků na trvalé uchování a zpřístupňování digitálních dokumentů.
6. Rozšíření přístupu k unikátním informacím díky digitalizaci knihovních fondů, využití těchto informací v oblasti výzkumu a vývoje, při vzdělávání i pro volnočasové aktivity
7. Digital humanities, big data, data mining.
8. Potenciál využití mobilní komunikace – chytré telefony, čtečky elektronických knih, tablety.
9. Nárůst informačních zdrojů a úloha knihoven při orientaci veřejnosti v informačním prostředí.
10. Potřeba bezpečných míst, otevřených prostorů.
11. Růst významu vzdělání, hlad po kultuře, růst kreativity; nové informační potřeby uživatelů.
12. Prodlužování lidského věku, nárůst objemu volného času, osamocení a potřeba kontaktu.
13. Pokles čtenářské gramotnosti a z toho plynoucí zájem o činnost knihoven při podpoře čtenářské gramotnosti.
14. Rozvoj občanské společnosti, využití dobrovolníků a občanů vykonávajících veřejně prospěšné práce.
15. Prohlubující se ekonomická diferenciacce společnosti, zájem o bezplatné služby.
16. Růst zájmu o centrální služby, které propojují využití tradičních a digitálních dokumentů.

17. Novelizace autorského zákona, umožnění užití osiřelých děl a také děl, která jsou komerčně nedostupná, půjčování elektronických knih.
18. Novelizace knihovního zákona, legislativní ukotvení vývoje systému knihoven v ČR v důsledku technologických a společenských změn (problematika LTP, CŽV v knihovnách).
19. Využití evropských strukturálních fondů a dalších finančních mechanismů pro rozvoj knihoven.
20. Rozšíření systému povinného výtisku na síťové/online digitální dokumenty.
21. Spolupráce s vydavateli a distributory tradičních i digitálních dokumentů.

Hrozby

1. Pokles zájmu o tradiční služby knihoven, vnímání knihovny jako instituce pro 20. století, malá očekávání ze strany veřejnosti, konkurence dalších volnočasových aktivit.
2. Hyperinflace informací – pro získání informace není knihovna nutná, naprostá většina lidí se cítí zahlcena a unavena nadbytkem informací.
3. Potenciální nepříznivý vývoj veřejných rozpočtů může omezit financování knihoven a z toho může plynout omezování poskytovaných služeb, a tedy i neschopnost knihoven naplňovat očekávání svých uživatelů.
4. Potenciální negativní vývoj veřejných rozpočtů může omezit proces výstavby a modernizace budov knihoven jako atraktivního místa setkávání, poskytujícího diferencované prostředí pro studium i kultivování osobnosti.
5. Obtížné sladění zájmů autorů a dalších nositelů práv chráněných autorským zákonem a knihoven jako zprostředkovatelů informací a kulturních hodnot nejširším vrstvám společnosti; obava z nebezpečí zneužití digitálních podkladů k tvorbě pirátských kopií.
6. Konkurence komerčních poskytovatelů elektronických služeb.
7. Posilování tendence ke zpoplatňování základních služeb knihoven; ztráta povědomí o knihovnách jako veřejné službě; narušení principu rovného přístupu k informačním zdrojům prostřednictvím knihoven.

Vize pro rok 2020

Společně tvoříme knihovny jako nabídku služeb a informačních zdrojů a otevřeného prostoru pro vzdělávání, kulturu a osobní rozvoj.

Společně

Knihovny nejsou izolovanými institucemi, naopak: tvoří spolupracující síť, kterou reprezentuje každý knihovník obsluhující svého čtenáře. Neopírají se však jen o spolupráci mezi sebou; hledají synergii s dalšími subjekty veřejného života: s kulturními, vzdělávacími i jinými institucemi, občanskými aktivitami i veřejnou správou. Rovněž své uživatele vnímají nejen jako zákazníky, ale také jako partnery a spolutvůrce knihovny. V neposlední řadě pak naslouchají i těm, kteří sami knihovnu nepoužívají, ale jako daňoví poplatníci její provoz hradí. Jen tak si mohou udržet svoje postavení nepostradatelné instituce, vůči které lidé cítí občanskou zodpovědnost.

Zdroje

Knihovny poskytují přístup ke kulturnímu dědictví, vzdělání i zábavě prostřednictvím široké škály dokumentů zachycujících písmo, obraz, zvuk. Patří sem nejen dokumenty tradiční, tedy uložené na fyzických nosičích, ale čím dál větší význam mají dokumenty přístupné prostřednictvím digitálních sítí. Ke všem těmto zdrojům poskytují kvalifikovaný přístup, jsou tedy připraveny komukoli pomoci s vyhledáním vhodného informačního pramene.

Prostor

Knihovny jsou sdíleným veřejným prostorem pro všechny bez rozdílu a bez ohledu na jazyk, náboženství nebo handicap. Prostorem, který musí být otevřený a zároveň bezpečný, odpovídá potřebám a požadavkům uživatelů a zároveň je ekonomicky efektivní. Knihovny jsou snadno dostupné nejen ve fyzickém prostoru (město, ves, kampus), ale i v prostoru virtuálním (responzivní web, sociální sítě, aplikace...).

Rozvoj

Knihovny ztělesňují minulost, uchovávají hodnoty, čerpají z tradic; přitom nabízejí zážitky z objevování nového, inspiraci a podporu pro tvorbu, práci, studium. Jsou každému svému uživateli spojencem na cestě osobního rozvoje. Nerozhodují za něj, ale nabízejí příležitosti, souvislosti, nové pohledy. Hájí svobodu projevu, podporují každého, aby si vytvořil vlastní poučený názor. Přispívají k soudržnosti a rozvoji komunit. Uchovávají paměť minulosti pro dnešek, stejně jako paměť dneška pro budoucnost.

Prioritní oblasti k zajištění budoucího rozvoje knihoven

1. Knihovny ve virtuálním prostředí
2. Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra
3. Budování knihovních fondů a informačních zdrojů
4. Trvalé uchování tradičních knihovních dokumentů
5. Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách
6. Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb
7. Vzdělávání pracovníků knihoven
8. Knihovny jako vědecko-výzkumné instituce

1. Knihovny ve virtuálním prostředí

Výchozí situace

Digitalizace knihovních fondů vytváří podmínky pro ochranu a široké zpřístupnění kulturního dědictví pro potřeby vědy, vzdělávání, kreativity i osobního rozvoje obyvatel České republiky včetně zajištění jejich dostupnosti v evropském a celosvětovém kontextu. Knihovny dlouhodobě investují do digitalizace knihovních fondů. V uplynulém období byly v knihovnách vybudovány základní kapacity a nástroje pro digitalizaci – digitalizační linky, softwarové nástroje na digitalizaci a její koordinaci včetně standardů (např. Registr digitalizace, Souborný katalog ČR a Česká národní bibliografie). Tyto nástroje přispívají ke vzájemné koordinaci a podstatně snižují riziko duplicitní digitalizace. Ve spolupráci s firmou Google se také podařilo realizovat významný projekt typu PPP zaměřený na digitalizaci historických knihovních fondů.

Rozvoj internetu a ICT je provázen stále rostoucím počtem elektronických publikací, které nemají ekvivalent v tradiční fyzické podobě, jsou digitální svým původem (tzv. born-digital). Jedná se o dokumenty publikované na webu, e-knihy apod. Tyto dokumenty tvoří významnou složku kulturního dědictví. Úkol knihoven v této oblasti je obdobný jako v případě tištěných dokumentů, tj. shromažďovat, zpracovávat, dlouhodobě uchovávat a následně je zpřístupňovat veřejnosti. Pro oblast dlouhodobé ochrany digitálních dat dosud nejsou vytvořeny komplexní legislativní, technické, programové a personální kapacity. Bez naplnění této relativně nové funkce knihoven hrozí riziko ztráty značné části tohoto segmentu kulturního dědictví. Proto byl zpracován návrh novely knihovního zákona (č. 257/2001 Sb.) a zákona o neperiodických publikacích (č. 37/1995 Sb.).

V rámci implementace Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2011–2015 byla zpracována a Ústřední knihovnickou radou přijata Národní koncepce dlouhodobé ochrany digitálních dat v knihovnách.

Ze strany veřejnosti roste zájem o služby v digitálním prostředí, vznikají nové digitální knihovny a nepřehledné množství specializovaných systémů, což je příčinou jejich omezeného využívání. Hlavními limity pro efektivnější využití digitálních dokumentů jsou celková roztržitost služeb a omezení vyplývající z autorských práv. V současné době je v legislativním procesu návrh novely autorského zákona (č. 121/2000 Sb.); tato novela umožní uzavírání rozšířených kolektivních licenčních smluv na služby knihoven v digitálním prostředí.

V roce 2015 byl zahájen testovací provoz Centrálního portálu knihoven jako jednotného přístupového bodu, který usnadní přístup ke službám a informačním zdrojům knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby v rámci celé České republiky.

Opatření

1.1 Rozvíjet služby knihoven v digitálním prostředí, zpřístupňovat informační zdroje včetně tradičních dokumentů

1.2 Podporovat digitalizaci knihovnických fondů

1.3 Shromažďovat národní kulturní dědictví vzniklé v elektronické podobě

1.4 Zabezpečit důvěryhodné, dlouhodobé uchování digitálních dokumentů včetně legislativního ukotvení v zákoně č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon)

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

- Vybudovat silné centrální služby, zejména Centrální portál knihoven.
- Po nabytí účinnosti novely autorského zákona uzavřít hromadné licenční smlouvy na užití děl nedostupných na trhu a následně vybudovat systém zpřístupnění digitálních dokumentů prostřednictvím knihoven dostupný každému bez rozdílu.
- Pokračovat v digitalizaci knihovnických fondů včetně rozšíření digitalizace na další typy dokumentů a digitalizaci speciálních sbírek.
- Vybudovat Metodické centrum digitalizace knihovnických fondů, které umožní posílit koordinaci a standardizaci digitalizačních procesů v knihovnách.
- Vytvořit legislativní, technické a personální předpoklady pro shromažďování, zpracování a dlouhodobé uchování born-digital dokumentů.
- Vytvořit systém dlouhodobého uchování digitálního kulturního dědictví v knihovnách.

Indikátory úspěšné realizace

● Provoz a rozvoj Centrálního portálu knihoven, počet zapojených knihoven
● Zavedení nových služeb a nástrojů pro zpřístupnění elektronických dokumentů v digitálním prostředí
● Míra využívání digitálních služeb
● Vznik Metodického centra pro digitální dokumenty v knihovnách zaměřeného na digitalizaci, přijímání born-digital dokumentů, zpřístupnění a dlouhodobou archivaci
● Zpracování a realizace strategie digitalizace knihovnických fondů
● Rozvoj nástrojů pro koordinaci digitalizace
● Rozvoj nástrojů pro ochranu a dlouhodobé uchování digitálních dokumentů
● Vybudování a provoz systému e-depozit pro shromažďování a zpracování born-digital publikací, zejména síťových/online
● Zajištění provozu LTP systému v Národní knihovně ČR včetně archivace digitálních dokumentů knihoven v České republice
● Legislativní zajištění elektronického povinného výtisku
● Zpracované a aktualizované standardy pro oblast digitalizace, uchování a zpřístupnění knihovnických fondů

2. Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra

Výchozí situace

Proměna knihoven z pouhých půjčoven knih na živá vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra je dlouhodobým celosvětovým trendem. Tento trend sledují i české knihovny, ale proces proměny je velmi pomalý a naráží na celou řadu limitů. Knihovny mají značný potenciál rozvoje v oblasti neformálního a občanského vzdělávání a současně roste jejich význam při podpoře čtenářské, informační a digitální gramotnosti jak u dětí a mládeže, tak i u dospělé populace. Značný potenciál má dále rozvoj aktivit orientovaných na specifické skupiny uživatelů, zejména příslušníků menšin a lidí ohrožených sociálním vyloučením. Knihovny jsou tradičním a přirozeným centrem sociální inkluze.

Pro fungování knihoven v menších obcích má zásadní význam systém podpory regionálních funkcí knihoven, jehož prostřednictvím jim krajské a další knihovny poskytují podpůrné služby. Cílem je zejména zajištění dostupnosti VKIS ve všech místech ČR a vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování služeb obyvatelům měst a malých obcí. Financování regionálních funkcí zajišťují kraje (v souladu s § 11 odst. 3 a 4 zákona č. 257/2001 Sb.). V posledním období docházelo k nekontinuálnímu financování v některých krajích, což je příčinou nežádoucích diferencí v úrovni poskytování VKIS mezi jednotlivými obcemi, regiony a kraji.

Opatření

- 2.1 Využít potenciál sítě knihoven jako přirozených komunitních center**
- 2.2 Rozvíjet vzdělávací funkce knihoven zejména v oblasti celoživotního a občanského vzdělávání ve spolupráci se vzdělávacími institucemi a dalšími partnery na celostátní, regionální a lokální úrovni**
- 2.3 Podporovat čtenářskou a digitální gramotnost dětí i dospělých**
- 2.4 Podporovat kampaně na podporu čtenářství a společenské prestiže četby**
- 2.5 Rozšiřovat nabídku knihovnických a informačních služeb pro různé cílové skupiny a jejich potřeby (příslušníci menšin, různých věkových skupin, rozdílného sociokulturního zázemí či osoby se zdravotním postižením, osoby ohrožené sociálním vyloučením)**
- 2.6 Zajistit přístup k internetu, k prostředkům ICT a k digitálnímu obsahu všem bez rozdílu**
- 2.7 Rozvíjet regionální funkce knihoven**
- 2.8 Konceptně a metodicky podporovat dobrovolnictví v kultuře**

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

- Zvýšit počet knihoven nabízejících kvalitní vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity, knihoven, které podporují kreativitu a vytvářejí širokou nabídku vzdělávacích i relaxačních aktivit pro různé skupiny uživatelů.
- Zlepšit objem financování regionálních funkcí knihoven dle standardu.⁵

Indikátory úspěšné realizace

• Počet knihoven pořádajících kulturní, vzdělávací a komunitní aktivity, vývoj v časové řadě
• Počet pořádaných vzdělávacích, kulturních a komunitních akcí a počet návštěvníků akcí, vývoj v časové řadě
• Srovnávání úrovně financování regionálních funkcí mezi kraji, sledování výdajů a přepočtu na obyvatele a knihovny v časové řadě

⁵ Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky; dostupný na www.mkcr.cz.

3. Budování knihovních fondů a informačních zdrojů

Výchozí situace

Dlouhodobým problémem českých knihoven je nedostatečné financování nákupu literatury a dalších informačních zdrojů. Knihovní fondy podstatné části knihoven provozovaných obcemi jsou zastaralé a neaktuální, chybí finanční prostředky na nákup zahraniční literatury (cizojazyčná beletrie, zahraniční populárně-naučná literatura, jazykové příručky), elektronických informačních zdrojů a e-knih pro nejširší veřejnost a literatury pro národnostní menšiny. Podíl těchto obyvatel se stále zvyšuje, ale knihovny jim nejsou schopny nabídnout odpovídající služby. Nepříznivou situaci prohloubila i ekonomická krize v posledních letech. V letech 2014–2015 se z prostředků Ministerstva kultury podařilo realizovat pilotní a 2. ročník projektu doplňování zahraniční literatury do fondů knihoven v ČR. Vzhledem k velmi pozitivní odezvě je společensky potřebné akvizice této literatury nadále podporovat v rámci nově vytvořených center pro cizojazyčnou literaturu v jednotlivých krajích. Málo se také využívají možnosti otevřených repozitářů jako bezplatných informačních zdrojů akademických a vědeckých prací. Nedostatečná je koordinace nákupu elektronických informačních zdrojů pro oblast výzkumu a vývoje. Doposud se nepodařilo realizovat projekt Národního centra pro elektronické informační zdroje. Kooperační systém analytické bibliografie se dlouhodobě potýká s nedostatkem finančních prostředků. Důsledkem je omezené doplňování báze ANL, což ohrožuje plnohodnotné využívání této báze v Centrálním portálu knihoven.

Opatření

- 3.1 Zpracovat efektivní akviziční strategii s vymezením rolí jednotlivých typů knihoven; v oblasti knihoven provozovaných obcemi a kraji, knihoven muzeí, galerií a archivů, klást důraz na kvalitu fondu regionální literatury**
- 3.2 Zavést dotační program na podporu akviziční činnosti knihoven včetně doplňování starších fondů z antikvariátů, aukcí a internetových portálů**
- 3.3 Podporovat doplňování zahraniční literatury na podporu jazykového vzdělávání obyvatel do fondů knihoven formou dotačního titulu pro centra zahraniční literatury vytvořená v jednotlivých knihovnách**
- 3.4 Pokračovat v realizaci dotačního programu na podporu akvizice literatury v jazycích národnostních menšin, zvukových knih pro zdravotně postižené občany**
- 3.5 Pokračovat v projektu Česká knihovna na podporu akvizice nekomerčních titulů původní české literatury, literární vědy a věd příbuzných pro knihovny zapsané v evidenci knihoven⁶**

6 § 5 z. č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon).

- 3.6 Podporovat nákup elektronických informačních zdrojů (včetně e-knih) pro výzkum, vývoj i nejširší veřejnost, a také nákup licencí umožňujících zpřístupnění výsledků digitalizace a děl nedostupných na trhu**
- 3.7 Propagovat a využívat otevřená úložiště pro přístup k publikovaným recenzovaným výsledkům výzkumu a vývoje**
- 3.8 Využít nástroje projektu Virtuální depozitní knihovna pro efektivní doplňování fondů depozitních knihoven o dokumenty vyřazované z jiných knihoven**
- 3.9 Podporovat kooperativní tvorbu národních, regionálních a oborových bibliografií s návazností na faktografické, plnotextové a multimediální zdroje**
- 3.10 Systematicky retrospektivně zpracovávat dosud nezpracované knihovní fondy včetně analytického zpracování**
- 3.11 Vybudovat Národní centrum pro elektronické informační zdroje CzechELib**
- 3.12 Reagovat na změny přístupu k vědeckým informacím a nabízet přístup k veřejným úložištím**

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

- Zvýšit objem nákupu tištěných a elektronických informačních zdrojů do fondů knihoven a sledovat efektivnost jejich využití.
- Zlepšit koordinaci při nákupu elektronických informačních zdrojů pro oblast výzkumu a vývoje a širokou veřejnost.
- Informovat o principech otevřeného přístupu k vědeckým recenzovaným publikacím a výzkumným datům a o změnách vydavatelských postupů (obchodní modely).
- Do nabídky elektronických zdrojů zahrnout i odkazy na otevřené časopisy a knihy a centralizované otevřené repozitáře oborové a institucionální jak na národní, tak na mezinárodní úrovni.
- Změny v přístupu k vědeckým informacím zohlednit při zajišťování licencí na přístup k elektronickým informačním zdrojům.
- Zabezpečit a institucionálně ukotvit procesy systému české centrální analytické bibliografie na všech úrovních jakožto jeden z klíčových rešeršních nástrojů vznikajících přímo v prostředí knihoven a sloužících také k propagaci publikačních výstupů české vědy a výzkumu i v českém jazyce.

Indikátory úspěšné realizace

• Počet a kvalita nově získaných knihovních jednotek, vývoj v časové řadě
• Počet získaných elektronických a informačních zdrojů a jejich využívanost, vývoj v časové řadě
• Vznik Národního centra pro elektronické informační zdroje CzechELib
• Vznik odborného pracoviště pro analytickou bibliografii v Národní knihovně ČR (dále „NK“)
• Nárůst počtu českých časopisů podchycených centrální analytickou bibliografií (s excerpcí min. 75 % obsahu) a dostupných v centralizovaném systému

4. Trvalé uchování tradičních knihovních dokumentů

Výchozí situace

Dlouhodobým úkolem systému knihoven je zajistit trvalé uchování tradičních knihovních dokumentů (knihy, periodika, zvukové záznamy apod.).

V rámci implementace předchozí Koncepce rozvoje knihoven byla zpracována Koncepce trvalého uchování knihovních fondů tradičních dokumentů v knihovnách ČR a byla zahájena její realizace. V návaznosti na plnění cílů koncepce byly vytvořeny metodické pomůcky pro budování a správu novodobých fondů, průzkumy fondů, výběr dokumentů pro konzervátorské a restaurátorské zákroky atd. Většina těchto metodik je certifikována MK ČR. Jsou volně dostupné širokému spektru zájemců o jejich využití. V uplynulém období byly zahájeny v Národní knihovně ČR, Moravské zemské knihovně v Brně a Vědecké knihovně v Olomouci systematické průzkumy knihovních fondů. Po-dařilo se také rozšířit oblasti podpory programu VISK 7, a to o oblast péče o novodobé fondy.

V návaznosti na uskutečněné aktivity je třeba aktualizovat výše zmíněnou Koncepti trvalého uchování knihovních fondů tradičních dokumentů v knihovnách ČR a pokračovat v plnění dalších cílů v ní stanovených. Tyto cíle jsou spojené zejména s přípravou strategie zavedení systému nakládání s málo využívanou literaturou v ČR včetně zpracování potřebných funkčních a ekonomických analýz, pokračování v odkyselování knihovních fondů včetně přípravy podkladů pro možné vybudování centrálního odkyselovacího pracoviště pro fondy českých paměťových institucí a vybudování metodického centra pro konzervaci a restaurování novodobých fondů. Zároveň je v dotčené oblasti třeba dále aktivně prohlubovat spolupráci mezi českými knihovnami, zejména průběžným šířením nových poznatků a příkladů dobré praxe.

Nově řešenou problematiku představuje trvalá ochrana zvukového dědictví uloženého v českých paměťových institucích včetně zabezpečení optimálního způsobu zpracování, digitalizace a provozu Virtuální národní fonotéky v gesci Moravské zemské knihovny.

Opatření

1.1 Aktualizovat Koncepti trvalého uchování knihovních fondů tradičních dokumentů v knihovnách ČR a pokračovat v její realizaci

1.2 Navrhnout systém centrálního deponitního ukládání málo využívané literatury z knihovních fondů v ČR

1.3 Budovat mezioborové metodické centrum konzervace novodobých dokumentů včetně centrálního pracoviště pro odkyselení knihovních fondů

1.4 Uchovat národní zvukové dědictví

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

- Vybudovat a koordinovat systém trvalého uchování tradičních knihovních dokumentů.
- Pečovat o písemné kulturní dědictví uchovávané ve fondech knihoven; participovat na plnění Doporučení UNESCO týkajícího se zachování a zpřístupnění dokumentárního dědictví včetně toho, které je v digitální podobě.

Indikátory úspěšné realizace

• Vybudování metodického centra konzervace novodobých dokumentů
• Zajištění potřebných kapacit pro odkyselování knihovnických fondů
• Zajištění ochrany a dlouhodobého uchování zvukových záznamů
• Zpracování strategie nakládání s málo využívanou literaturou v knihovnách ČR

5. Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách

Výchozí situace

Rozhodující podmínkou pro proměnu služeb knihoven, pro rozšíření jejich rozsahu a kvality je odpovídající prostorové a technické vybavení. V posledních desetiletích se podařilo vystavět a rekonstruovat řadu knihoven, zejména krajských a vysokoškolských. Na druhé straně lze doložit, že prostorová zanedbanost knihoven je stále mimořádně vysoká, až 90 % knihoven působících v obcích nad 5 000 obyvatel nedosahuje doporučenou hodnotu plochy pro uživatele v rozsahu 60 m² na 1 000 obyvatel⁷. Nedostatečné prostory omezují ve více než třetině knihoven aktivity pro děti a možnost pořádání kulturních a vzdělávacích akcí. Většina knihoven má k dispozici základní informační technologie, často díky programu Ministerstva kultury Veřejné informační služby knihoven (VISK), ale není připravena na rozšíření nabídky služeb uživatelům v digitálním prostředí a na podporu digitální gramotnosti obyvatel. 39 % počítačů v knihovnách je starších než 7 let, zejména v knihovnách malých obcí chybí vybavení novými zařízeními, např. čtečky e-knih, tablety, herní konzole apod.

Opatření

- 5.1 Zpracovat analýzu prostorového zajištění knihoven provozovaných obcemi**
- 5.2 Vybudovat metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukce knihoven v Moravské zemské knihovně v Brně**
- 5.3 Podporovat investiční projekty knihoven v regionech**
- 5.4 Nadále podporovat vybavování knihoven ICT v oblasti služeb uživatelům (program VISK)**
- 5.5 Využít možnosti financování rozvoje knihoven z programu IROP, strategických cílů: 2.1 aktivita komunitního centra, 2.4 aktivita neformální vzdělávání a 3.1 zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví (určeno pouze pro krajské knihovny)**

⁷ Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky; dostupný na www.mkcr.cz.

5.6 Vyhodnotit efektivitu revitalizace Klementina a depozitářů a ověřit otázku výstavby nové budovy Národní knihovny ČR

5.7 Rekonstruovat a dostavět depozitář Moravské zemské knihovny v Brně

5.8 Podporovat výstavbu nové budovy Vědecké knihovny v Olomouci, Krajské knihovny Vysočiny a Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícímu cíli:

- Zlepšit prostorové a technické vybavení knihoven, budovat knihovny jako příjemná místa pro studium, volný čas, setkávání a pro rozvoj kreativity.

Indikátory úspěšné realizace

• Zvýšení rozsahu plochy knihovny určené pro uživatele ⁸
• Zajištění dostupnosti vysokorychlostního připojení k internetu prostřednictvím knihoven
• Vybavení knihoven nejnovějšími informačními technologiemi pro poskytování služeb, zvyšující se počty počítačů připojených k internetu apod.
• Zajištění odpovídající prostorové kapacity pro ukládání fondů

6. Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb

Výchozí situace

Svět knihoven a médií se v posledním období rychle proměňuje. Knihovny musí při koncipování svých služeb sledovat trendy v oblasti informačních a komunikačních technologií a vzdělávání, aby mohly pohotově reagovat na potřeby veřejnosti. Vývoj nových služeb v digitálním prostředí vyžaduje využití aktivních forem marketingu se zaměřením nejen na koncové uživatele, ale také na provozovatele knihoven, kteří knihovny financují.

Digitální technologie také otevírají nové komunikační kanály, kterými je možné propagovat nejen služby digitální, ale i služby tradiční. Knihovny však s těmito novými nástroji většinou neumějí pracovat, netuší, jaká je jejich nabídka, ekonomické zákonitosti, vhodné cílové skupiny a postupy. Silným nástrojem pro komunikaci služeb knihoven se může stát Centrální portál knihoven a sdílení dobré praxe v oblasti public relations.

Vlastní nabídka služeb v digitálním prostředí pak je velmi nevyrovnaná, zejména v případě knihoven provozovaných obcemi často v podstatě nulová. Ale i tam, kde zajímavá nabídka existuje, je obtížné ji přitažlivě prezentovat veřejnosti. Situaci v tomto směru zhoršuje skutečnost, že ve veřejnosti stále přetrvává tradiční obraz knihovny, který jí práci s digitálními dokumenty nepřisuzuje.

8 Dtto.

Knihovny jsou financovány z veřejných rozpočtů, proto je nezbytné dlouhodobě sledovat jejich společenské a ekonomické přínosy, hodnotit jejich výkony a efektivitu jednotlivých služeb. Práce na poli měření ekonomické efektivity knihoven byly zahájeny a významně postoupily v rámci plnění předchozí koncepce. Knihovny jsou v tomto směru lépe připravené a vybavené než většina ostatních paměťových institucí. Je ale nezbytné, aby aplikace navržených postupů dále pokračovaly. Vytvořená metodika umožňuje knihovnám provozovaných obcí a krajem mapovat svou celkovou efektivnost, nikoli však jednotlivé služby.

Měření ekonomické efektivnosti se musí opírat o kvalitní, hodnověrná, dobře strukturovaná a jednotně interpretovaná statistická data. Ta v podstatě existují jen pro tradiční knihovní služby. Statistická data jsou také důležitým východiskem pro benchmarking knihoven, což je další významná aktivita, díky které je možné služby knihoven dále zlepšovat.

Opatření

- 6.1 Novelizovat Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky**
- 6.2 Podporovat tvorby metodik měření ekonomické efektivnosti služeb knihoven a jejich uplatňování v praxi**
- 6.3 Pokračovat v benchmarkingu knihoven**
- 6.4 Optimalizovat a sjednotit statistické vykazování činnosti všech typů knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby, aktualizovat související metodiky, zvýšit kvalifikaci odpovědných pracovníků knihoven v této oblasti**
- 6.5 Zvýraznit orientaci knihoven na koncové uživatele (stávající i potenciální), soustavně zjišťovat jejich potřeby a následně upravovat pojetí služeb**
- 6.6 Využívat metod marketingu a aktivního public relations k prezentaci poskytovaných a připravovaných VKIS**
- 6.7 Zajistit pro systém knihoven marketing, public relations, propagaci na celostátní úrovni. Poskytovat v této oblasti služby knihovnám bez profesionálního zázemí**
- 6.8 Propagovat úlohu knihoven ve společnosti a prosazovat jejich rozvoj u veřejné správy a u veřejnosti**
- 6.9 Sledovat potřeby uživatelů i obecné populace, provádět průzkumy na místní i celostátní úrovni. Využívat statistická data z knihovních systémů, CPK a dalších zdrojů při analýze efektivity akvizice, cirkulace dokumentů a navrhování služeb**

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícímu cíli:

- Uplatňovat a rozvíjet nástroje a metody marketingu knihovnických a informačních služeb a metody hodnocení výkonu i efektivnosti knihoven.

Indikátory úspěšné realizace

• Zpracování nových standardů služeb
• Existence nástrojů pro hodnocení činnosti a efektivnosti knihoven a vzdělávací aktivity v této oblasti, jejich využívání
• Návrh společného jádra statistických výkazů knihoven různých typů
• Průzkumy uživatelských potřeb, četby a čtenářství, pravidelné opakování a porovnávání výsledků v časové řadě
• Vzdělávací aktivity zaměřené na téma marketingu a public relations, počet akcí a účastníků
• Vznik nových a míra využívání stávajících nástrojů na podporu marketingu public relations
• Marketing Centrálního portálu knihoven, rostoucí počet zapojených knihoven

7. Vzdělávání pracovníků knihoven

Výchozí situace

Stanovené cíle a změny lze uskutečnit pouze s kvalifikovanými profesionály. Předchozí průzkumy vzdělanostní, věkové a mzdové struktury pracovníků knihoven prokazují několik trendů. Patří mezi ně vysoké procento pracovníků bez oborového knihovnického vzdělání (až 50 %), vysoká feminizace oboru (88 %) a stárnutí personálu knihoven. Nadále je nutné konstatovat nedobrou platovou situaci v knihovnách (průměrná mzda cca o 25 % nižší než celostátní průměr). Roste počet ředitelů a vedoucích knihoven bez oborového vzdělání.

Požadavky kladené na knihovny narůstají a zahrnují široké spektrum specializací. Jedná se např. o oblast digitalizace informačních zdrojů a poskytování elektronických služeb současné společnosti, komunitní role, vzdělávací role. Především v menších knihovnách je dramatický nedostatek pracovníků, kteří by byli schopni vytvářet a poskytovat služby spojené s digitálním obsahem. Odborná knihovnická veřejnost spolupracuje s oborovými vysokými školami a sleduje jejich úroveň. Oblast středoškolského oborového vzdělání není dostatečně propojena s odbornou veřejností. Pro zřizovatele a řídicí pracovníky neexistuje metodický podklad pro specifické prvky personální práce v knihovnictví. Standard VKIS⁹ obsahuje pouze standard počtu hodin školení na zaměstnance.

Pracovníci knihoven musí být kvalifikovanými specialisty, kteří jsou schopni podporovat své uživatele. Všechny uvedené faktory kladou značný důraz na organizaci i náplň nejen formálního, ale i celoživotního vzdělávání pracovníků. Knihovní zákon neobsahuje definici povolání knihovník.

9 Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky; dostupný na www.mkcr.cz.

Opatření

- 7.1 Analyzovat současný systém odměňování, provádět průzkumy věkové, vzdělanostní a mzdové struktury zaměstnanců knihoven; sledovat motivační a nefinanční odměny a benefity uplatňované v knihovnách; v souladu se státní kulturní politikou zavést opatření vedoucí k nastavení systému adekvátního odměňování knihovníků a odborných pracovníků knihoven**
- 7.2 Aktualizovat katalog prací v kulturním sektoru, zejména pro povolání Knihovník, a propojit ho s Národní soustavou povolání a Národní soustavou kvalifikací**
- 7.3 Dokončit, přijmout a naplňovat Koncepti celoživotního vzdělávání knihovníků a dalších odborných pracovníků v knihovnách; zajistit koordinaci systému celoživotního vzdělávání v knihovnách**
- 7.4 Připravit metodiku pro systém inovačního vzdělávání pracovníků knihoven, např. na principu systému sbírání kreditů za absolvování kurzů**
- 7.5 Zpracovat příručku pro personální práci v knihovnách určenou managementu a zřizovatelům knihoven**
- 7.6 Zpracovat obsahové náplně a metodiky kurzů pro knihovníky ve struktuře knihovnických specializací podle Národní soustavy kvalifikací; zpracovat e-learningové kurzy**
- 7.7 Prohloubit spolupráci s odbornými středními, vyššími odbornými a vysokými školami se studijními programy pro povolání knihovník; spolupracovat na přípravě a realizaci studijních programů a předmětů vycházejících z potřeb praxe, zkvalitnit úroveň stáží studentů**

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícímu cíli:

- Zlepšit vzdělanostní a platovou strukturu pracovníků knihoven

Indikátory úspěšné realizace

• Zvýšený podíl pracovníků knihoven s formálním oborovým vzděláním
• Zvýšený podíl pracovníků s neformálním certifikovaným oborovým vzděláním v knihovnách
• Aktualizace katalogu prací s vazbou na Národní soustavu povolání a národní soustavu kvalifikací
• Funkční systém celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven
• Počet akreditovaných kurzů a jejich absolventů

8. Knihovny jako vědecko-výzkumné instituce

Výchozí situace

Vědecký výzkum, vývoj a inovace jsou s funkcemi knihoven bezprostředně spjaty, ovlivňují obsah jejich činností a jejich organizační struktury, umožňují i knihovnám ve výzkumu a vývoji přímo nezapojeným užívat jejich výsledků v praxi. Vztah VaV ke knihovnám má jednak infrastrukturní formu pro výzkumné organizace, jednak jsou některé z knihoven samy výzkumnými organizacemi nebo jsou organizační součástí výzkumných organizací a výzkum aktivně pěstují; důležité je nepřehlížet skutečnost, že i knihovny bez oficiálního výzkumného statusu přispívají k výsledkům VaV v rámci svých dílčích projektově zaměřených VaV aktivit nebo partnerským vztahem s výzkumnou institucí. Od první poloviny 20. století se profesní kvalita českých a moravskoslezských knihoven zvyšuje a udržuje díky specializovaným oborům akreditovaným na školách středního a vysokéhoškolského stupně – zde je součástí vědecký výzkum. Zvláště ve velkých knihovnách je pěstován základní i aplikovaný výzkum. Výzkumné zaměření dnes tvoří spektrum témat od tradičních humanitních a sociálně vědních výzkumných agend (vývoj knižní a mediální kultury zahrnující dějiny i současnost nejen knižních forem mediální komunikace, sociálně profesní aspekty knihovnické a informační praxe, muzikologie, slavistika a další) k technologickým předmětům výzkumu (vývoj aplikací komunikačních technologií pro lepší zpřístupnění sbírek, vývoj nástrojů pro rozvoj elektronických knihovnických systémů, vývoj technologií a metodik pro ochranu tradičních i moderních nosičů mediálních obsahů – pergamen, papír, různé nosiče záznamu obrazu a zvuku). Knihovny čerpají podporu z vlastních provozních a různých dotačních zdrojů a pravidelně se o ni ucházejí: institucionální VaV podpora, NAKI, GA ČR, evropské strukturální fondy apod.

Opatření

- 8.1 Zajistit a podporovat spolupráci mezi knihovnami, vysokými školami a akademickými institucemi za účelem synergie vědecko-výzkumné práce a jejího provázání s praxí**
- 8.2 Sestavit vstupní analýzu aktuálního stavu výzkumu a vývoje v sektoru knihoven za účelem zmapování informací o VaV knihoven v národním informačním systému VaVaI, stávajícího institucionálního financování VaV, jejich partnerství s dalšími výzkumnými organizacemi, příp. dalších potřeb (jednotlivých) knihoven realizujících komplexní výzkumné aktivity; na základě této analýzy připravit návrh dalšího postupu**
- 8.3 Projednat s poskytovateli výzkumných programů možnost zajištění kontinuální podpory výzkumných aktivit formou navazujících a dalších výzkumných programů se zaměřením na potřeby rozvoje knihoven, ať formou základního výzkumu knižní kultury, či aplikovaného výzkumu a vývoje**
- 8.4 Propagovat výzkumné projekty na významných mezioborových odborných konferencích a posílit mediální dopad těchto projektů na širší vrstvy společnosti**
- 8.5 Podporovat vydávání odborných periodik pro obor knihovnictví a informační věda a propagovat výsledky výzkumu v této oblasti doma i v zahraničí**

Realizací výše uvedených opatření bude směřováno k následujícím cílům:

- Zlepšit vzdělanostní a platovou strukturu pracovníků knihoven.
- Pokračovat v rozvoji vybraných knihoven jakožto výzkumných organizací.
- Dále prohlubovat spolupráci mezi knihovnami, univerzitami, vysokými školami a akademickými pracovišti s cílem zkvalitňování výstupů výzkumu a vývoje v národním i mezinárodním měřítku.
- Podporovat součinnost Národní knihovny ČR s RVVI při hodnocení výsledků výzkumu a souvisejících podpůrných činnostech.
- Zajistit informovanost o řešených projektech, aktivně je propagovat a usilovat o maximální využití jejich výstupů.
- Monitorovat poptávku po nových výzkumných a vývojových prioritách. Zapojit jiné formy financování VaV – nadace, PPP projekty atd.
- Zajistit podporu výzkumných projektů z různých finančních mechanismů včetně zabezpečení implementace a stabilního provozu relevantních výsledků.

Indikátory úspěšné realizace

• Dlouhodobá a souvislá spolupráce na řešení výzkumných projektů nejen mezi knihovnami, ale i dalšími institucemi zabezpečujícími výzkum a vývoj
• Aktivní propagace výzkumných aktivit na existujících národních a mezinárodních odborných konferencích

Stav, kterého bude dosaženo naplněním cílů koncepce

Naplněním cílů Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017–2020 selepší obsah a kvalita knihovnických a informačních služeb pro odbornou i širokou veřejnost.

1. Zapojením všech krajských knihoven, velkých specializovaných knihoven, většiny profesionálních základních knihoven provozovaných obcemi a dalších knihoven (vysokoškolských, muzejních ad.) do Centrálního portálu knihoven se významně zpřehlední informace o dostupných zdrojích a službách v knihovnách v ČR a zvýší komfort uživatelů při jejich vyhledávání z jednoho místa.
2. V návaznosti na účinnost novely autorského zákona (č. 121/2000 Sb.) dojde k výraznému rozšíření nabídky služeb knihoven v digitálním prostředí o zpřístupnění děl nedostupných na trhu.
3. Postupně se díky zapojení do plnění národních strategických materiálů (Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015–2020, Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020, Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013–2017 ad.) bude zvyšovat počet knihoven s rozšířenou nabídkou služeb na podporu celoživotního vzdělávání, čtenářské, informační a digitální gramotnosti dětí i dospělých a služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením.
4. Stablním financováním regionálních funkcí knihoven bude dosaženo vyrovnanějších výsledků knihoven v rámci ČR při naplňování standardu regionálních funkcí¹⁰, a tím i lepší dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb i pro občany žijící v malých obcích.
5. Zvýšením objemu a kvality doplňování knihovnických fondů se zvláštním důrazem na dostupnost informačních zdrojů v digitální podobě budou mít občané k dispozici širší nabídku zdrojů pro vzdělávání i volný čas.

¹⁰ Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky; dostupný na www.mkcr.cz.

6. Vznik mezioborového metodického centra konzervace novodobých dokumentů včetně centrálního pracoviště pro odkyselení knihovních fondů povede k odbornější péči o novodobé fondy v systému knihoven, a tím i jejich efektivnějšímu využívání.
7. Vznik metodického centra na podporu výstavby a rekonstrukce knihoven bude mít pozitivní vliv na přípravu a realizaci staveb knihoven se zřetelem na specifika prostor pro poskytování VKIS.
8. Díky dotačním programům MK ČR budou knihovny vybaveny moderními informačními technologiemi přitažlivými pro mladou generaci uživatelů.
9. Zlepšení prezentace knihoven a jejich služeb v médiích bude mít pozitivní dopad na vnímání knihovny veřejností jako bezpečného prostoru pro trávení volného času i další vzdělávání.
10. Koordinace a zlepšení informovanosti o výzkumných projektech knihoven v rámci odborné komunity přispěje k širší aplikaci jejich výstupů v praxi, a tím i k rozvoji a inovaci knihovnických a informačních služeb celého systému knihoven.

Vyhodnocování plnění koncepce

Koordinací implementace koncepce bude pověřena Národní knihovna České republiky. K plnění jednotlivých priorit budou vytvořeny samostatné pracovní skupiny ve spolupráci s poradním orgánem ministra kultury pro oblast knihoven, Ústřední knihovnickou radou. Ministerstvo kultury bude implementaci průběžně sledovat a interně vyhodnocovat v jednoletých intervalech. Vládě bude předložena první souhrnná hodnotící zpráva do 31. března 2019 a závěrečná zpráva do 31. března 2021 s tím, že toto závěrečné vyhodnocení bude podkladem pro přípravu koncepčního dokumentu pro oblast knihoven na další časové období.

Použité zkratky

AKVŠ	Asociace knihoven vysokých škol ČR
ANL	Bibliografická databáze článků v českých novinách, časopisech a sbornících
API	Application programming interface, tj. rozhraní pro programování aplikací
AV ČR	Akademie věd České republiky
CESNET	Czech Education and Scientific NETwork
CPK	Centrální portál knihoven
CzechELib	Národní centrum pro elektronické informační zdroje
CŽV	Celoživotní vzdělávání
Europeana	Evropská digitální knihovna
GA ČR	Grantová agentura ČR, organizační složka státu poskytující z veřejných prostředků účelovou podporu na projekty základního výzkumu
ICT	Informační a komunikační technologie
IP VaV	Institucionální podpora vědy a výzkumu (institucionální podpora Dlouhodobého koncepčního rozvoje vědecké organizace)
IROP	Integrovaný regionální operační program
KISK	Kabinet informačních studií a knihovnictví FF MU
KNM	Knihovna Národního muzea
Kramerius	Národní program ochrany a digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru, podprogram VISK 7; digitální knihovna stejného jména
LTP	Long term preservation, dlouhodobé ukládání dokumentů
MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky
NAKI	Program Ministerstva kultury na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity
NDK	Národní digitální knihovna

NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NK	Národní knihovna České republiky
PNP	Památník národního písemnictví
Pověřená knihovna	Základní knihovna zapsaná v evidenci knihoven MK, která na základě smlouvy s krajskou knihovnou plní regionální funkce na určitém území
PPP	public private partnership, partnerství veřejného a soukromého sektoru při financování projektů
RVVI	Rada pro výzkum, vývoj a inovace, poradní orgán vlády ČR
RVP	rámcový vzdělávací program
Registr digitalizace	evidence digitalizovaných dokumentů a sledování procesu zpracování
SČKN	Svaz českých knihkupců a nakladatelů
SDRUK	Sdružení knihoven ČR
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
ÚČL AV ČR	Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.
ÚISK	Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK
ÚKR	Ústřední knihovnická rada, poradní orgán ministra kultury
VaV	Výzkum a vývoj
VISK	Veřejné informační služby knihoven, program MK ČR
VKIS	veřejné knihovnické a informační služby, viz § 4 zákona č. 257/2001 Sb., v platném znění

Implementace Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2017–2020

Prioritní oblasti

- 1. Knihovny ve virtuálním prostředí**
- 2. Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra**
- 3. Budování knihovních fondů a informačních zdrojů**
- 4. Trvalé uchování tradičních knihovních dokumentů**
- 5. Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách**
- 6. Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb**
- 7. Vzdělávání pracovníků knihoven**
- 8. Knihovny jako vědecko-výzkumné instituce**

Tabulka opatření, podopatření a úkolů zahrnuje jak dílčí opatření Plánu implementace Státní kulturní politiky (dále „SKP“), kterou vzala vláda ČR na vědomí svým usnesením ze dne 3. února 2016 č. 81, týkající se knihoven, tak nové realizační aktivity. Odlišeny jsou barevně (aktivity SKP černě, nové aktivity modře).

1. Knihovny ve virtuálním prostředí

1.1 Rozvíjet služby knihoven v digitálním prostředí, zpřístupňovat informační zdroje včetně tradičních dokumentů				
<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
1.1.1 Zajistit zpřístupnění služeb a informačních zdrojů knihoven v digitálním prostředí – podporovat rozvoj digitálních knihoven včetně vytváření uživatelsky přívětivých aplikací a nástrojů pro jejich provozování (SKP 4.1.2.C)		2017	20 000 000	MK, NK, MZK, KK, KNAV, provozovatelé knihoven
		2018	20 000 000	
		2019	20 000 000	
		2020	20 000 000	
1.1.2 Provozovat a rozvíjet Centrální portál knihoven jako centrální systém pro zpřístupnění knihovnických služeb a informačních zdrojů (SKP 5.1.5.A a B)		2017	4 000 000	MK, MZK, SDRUK, provozovatelé knihoven
		2018	4 000 000	
		2019	4 000 000	
		2020	4 000 000	
	<i>1.1.2.1 Zahájit pilotní provoz portálu</i>	2017	2 000 000	MK, MZK, SDRUK
		2018	2 000 000	
	<i>1.1.2.2 Zajistit další provoz a rozvoj portálu, přidávání dalších služeb uživatelům</i>	2019	2 000 000	
	<i>1.1.2.3 Zapojit širší spektrum knihoven, muzeí a archivů a zavést potřebné metadatové formáty</i>	2020	2 000 000	
	<i>1.1.2.4 Rozvíjet a integrovat meziknihovní výpůjční služby a dodávání dokumentů</i>			
	<i>1.1.2.5 Podporovat zavádění online plateb a sdílení identit v knihovnách</i>			
<i>1.1.2.6 Podporovat rozvoj stávajících centralizovaných řešení, zejména Souborného katalogu ČR a České digitální knihovny, a jejich zapojení do CPK</i>				

1.1.3 V oblasti zpřístupňování knihovních fondů a informačních zdrojů podporovat řešení, založená na otevřených softwarech, která vedou k lepší spolupráci knihoven	2017	0	MK
	2018	0	
	2019	0	
	2020	0	
1.1.4 Podporovat vývoj systémů zpřístupňujících digitální obsah (např. Kramerius a Manuscriptorium) včetně otevřeného API v souladu s mezinárodními standardy a na toto API napojených webových a mobilních aplikací (SKP 5.1.2.I a 5.1.4.A a B)	2017	6 200 000	MK, KNAV, MZK, NK, knihovny a jejich provozovatelé
	2018	6 200 000	
	2019	6 200 000	
	2020	6 200 000	
1.1.5 Podporovat silné oborové a regionální portály a nadstavbová interdisciplinární řešení (SKP 5.1.2.E)	2017	15 000 000	MK, NK, MZK, KNAV krajské a další knihovny
	2018	15 000 000	
	2019	15 000 000	
	2020	15 000 000	
1.1.6 Spolupracovat s vědeckými institucemi při vytváření virtuálního badatelského prostředí, např. pro humanitně orientované obory (lingvistika, historie, filozofie, archeologie, etnologie, dějiny umění atd.) a přírodní vědy, včetně tvorby specializovaných datových zdrojů a nástrojů	2017	0	Specializované knihovny
	2018	0	
	2019	0	
	2020	0	
1.1.7 Stabilizovat provoz České digitální knihovny a zajistit její další rozvoj jako sektorového agregátora za oblast knihoven pro dodávání zdrojů do evropské digitální knihovny Europeana (SKP 4.1.2.C, 5.1.2.E)	2017	<i>zahrnuto v 1.1.1 a 1.1.5</i>	MK, NK, KNAV
	2018	dtto	
	2019	dtto	
	2020	dtto	
1.1.8 Sjednávat kolektivní licence na zpřístupnění knihovních fondů v digitální podobě (SKP 2.1.6.C)	2017	7 000 000	MK, NK
	2018	7 000 000	
	2019	7 000 000	
	2020	7 000 000	
1.1.9 Motivovat držitele práv k ekonomicky nevyužitelným dílům k jejich volnému zpřístupnění (SKP 6.5.1.A)	2017	1 000 000	MK, NK, SKIP
	2018	1 000 000	
	2019	1 000 000	
	2020	1 000 000	

1.1.10 Zprovoznit seznam děl nedostupných na trhu a zajistit zpřístupnění těchto děl (SKP 5.1.2.F a 5.1.2.H)	2017	5 500 000	MK, NK
	2018	5 500 000	
	2019	5 500 000	
	2020	5 500 000	
1.1.11 Zpracovat metodiku pro práci s osiřelými díly (SKP 5.1.2.G)	2017	20 000	MK, NK
	2018	0	
	2019	0	
	2020	0	
1.1.12 Vytvářet legislativní podmínky a připravit technické prostředky pro využívání digitalizovaných děl a propagovat jejich využívání; využít výsledky digitalizace knihovních fondů pro potřeby výuky (SKP 2.1.2.L)	2017	5 000 000	MK, NK, MZK, MŠMT
	2018	5 000 000	
	2019	5 000 000	
	2020	5 000 000	

1.2 Podporovat digitalizaci knihovních fondů

<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
1.2.1 Pokračovat v digitalizaci knihovních fondů a rozšířit ji na další typy dokumentů z oblasti kulturního dědictví (hudebniny, plakáty, pohlednice, zvukové dokumenty atd.); podporovat převod dříve pořízených dat do podoby odpovídající aktuálním standardům (SKP 4.1.2.A)		2017	20 000 000	MK, NK, provozatelé knihoven
		2018	20 000 000	
		2019	20 000 000	
		2020	20 000 000	
1.2.2 Digitalizovat výstupy projektů výzkumu a vývoje a systematicky je ukládat a zpřístupňovat také prostřednictvím Národního úložiště šedé literatury a Centrálního portálu knihoven (SKP 5.1.5.A)		2017	zahrnuto v 1.1.2	MK, NTK, MZK
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
1.2.3 Spolupracovat při digitalizaci fondů a sbírek paměťových institucí a sbírek vědeckých institucí (zejména z oblasti sociálních a humanitních věd) (SKP 5.1.6.B)		2017	100 000 000	MK, KNAV, NK, vysoké školy ad.
		2018	100 000 000	
		2019	100 000 000	
		2020	100 000 000	

1.2.4 V Národní knihovně ČR zřídit Metodické centrum digitálních dokumentů (tvorba koncepce a koordinace digitalizace v knihovnách, přijímání e-dokumentů, dlouhodobá archivace) (SKP 4.1.2.B)		2017	10 000 000	MK, NK
		2018	10 000 000	
		2019	10 000 000	
		2020	10 000 000	
	1.2.4.1 Vypracovat národní strategii digitalizace knihovnických fondů	2017	obsaženo v 1.2.4	NK, ÚKR
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
	1.2.4.2 Koordinovat činnost NDK a krajských digitalizačních center, propojit Registr digitalizace, Resolver URN:NBN a Souborný katalog ČR	2017	obsaženo v 1.2.4	NK, KK
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
1.2.5 Udržovat a aplikovat standard Národní digitální knihovny jako národní standard pro digitalizaci v knihovnách včetně vytváření nových standardů NDK pro jiné typy digitálních dat vznikajících v knihovnách České republiky (SKP 3.3.4.I)		2017	200 000	MK, NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	200 000	
		2019	200 000	
		2020	200 000	
1.2.6 Využívat metodu PPP pro digitalizaci kulturního obsahu (SKP 4.6.1.A)		2017	0	Provozovatelé knihoven
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
1.2.7 Využít finančních zdrojů IROP, specifický cíl 3.2 (e-Culture)		2017		Provozovatelé knihoven
		2018		
		2019		
		2020		

1.3 Shromažďovat národní kulturní dědictví vzniklé v elektronické podobě				
<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
1.3.1 Zajistit legislativně i technicky rozvoj a provoz systému sklizení a archivace webových stránek (především WebArchiv) včetně systému trvalého uchování (SKP 3.3.3.A a B)		2017		MK, NK

	<i>1.3.1.1 Novela zákona č. 257/2001 Sb.</i>		0	
	<i>1.3.1.2 Zajistit provozní kapacity pro pravidelné sklizeň, archivaci a zpřístupnění autorsky chráněného obsahu i mimo NK; sledovat rozvoj webových technologií</i>	2017	25 000 000	MK, NK
		2018	25 000 000	
		2019	25 000 000	
	<i>1.3.1.3 Vybudovat novou infrastrukturu pro práci s velkými objemy dat (analýzy dat a jejich využití ve výzkumu) a zajistit jejich trvalé uchování</i>	2020	25 000 000	
1.3.2 Rozšířit identifikační služby resolveru trvalých identifikátorů URN:NBN a CZIDLO pro digitální dokumenty z oblasti kultury (SKP 3.3.3.C)		2017	4 000 000	MK, NK, knihovny a jejich provozatelé
		2018	4 000 000	
		2019	4 000 000	
1.3.3 Zajistit koordinaci systematické archivace digitálních dokumentů na fyzických médiích ve fondech knihoven	<i>1.3.3.1 Vytvoření metodiky pro digitalizaci a uchování, vybudování odpovídající infrastruktury pro uložení a zpřístupnění dat</i>		0	
	<i>1.3.3.2 Zajištění koordinace a provozu</i>	2017	2 000 000	
		2018	2 000 000	
		2019	2 000 000	
		2020	2 000 000	
1.3.4 Legislativně zakotvit povinný výtisk síťových/online elektronických publikací a zajištění provozu systému pro jejich sběr (SKP 6.2.2.A)		2017	0	MK, NK
1.3.5 Zavést sdílené zpracování síťových/online elektronických dokumentů a jejich retrospektivní katalogizaci (SKP 6.2.2.C)		2020	0	MK, NK, knihovny a jejich provozatelé

1.4 Zabezpečit důvěryhodné dlouhodobé uchování digitálních dokumentů				
<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
1.4.1 Přijmout a implementovat Národní koncepci dlouhodobé ochrany digitálních dat v knihovnách (SKP 3.3.4.B)		2017	100 000	MK, NK, kraje, knihovny a jejich provozatelé
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	

1.4.2 Zajistit legislativní úpravu trvalé ochrany digitálních dat v knihovnách (SKP 3.3.4.C)		2017	0	MK
1.4.3 Zajistit rozvoj a provoz systému LTP Národní digitální knihovny (SKP 3.3.4.H)				MK, NK
	<i>1.4.3.1 Posílit ICT infrastrukturu a zvýšit propustnost na vstupu do LTP i na výstupu z něj</i>	2017	15 000 000	MK, NK
		2018	15 000 000	
		2019	15 000 000	
		2020	15 000 000	
	<i>1.4.3.2 Zajištění dlouhodobého uchování born digital i digitalizovaných dokumentů</i>	2017	<i>zahrnuto v 1.4.3.1</i>	NK
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
	<i>1.4.3.3 Zajištění logické a bitové ochrany</i>	2017	dtto	NK
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
	<i>1.4.3.4 Připravit systém pro přijímání dalších typů dat z oblasti knihoven</i>	2017	dtto	NK
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
	<i>1.4.3.5 Připravit systém na příjem a archivaci digitálních dokumentů ze všech knihoven v České republice</i>	2017	dtto	NK
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
1.4.4 Zřízení metodického centra pro dlouhodobou ochranu digitálních dokumentů (SKP 3.3.4.F)		2017	1 500 000	MK, NK, Univerzita Karlova v Praze ve spolupráci s knihovnami
	2018	1 500 000		
	2019	1 500 000		
	2020	1 500 000		
1.4.5 Zajistit alternativní open source řešení systému pro dlouhodobou ochranu digitálních dokumentů pro malé a střední instituce kompatibilní se standardy a systémem LTP Národní knihovny ČR (SKP 3.3.4.G)		2017	5 000 000	KNAV, Masarykova univerzita
	2018	5 000 000		
	2019	5 000 000		
	2020	5 000 000		
1.4.6 Podporovat budování sítě úložišť v největších knihovnách, jejich certifikaci a její pravidelné obnovování (SKP 3.3.4.E)		2017	15 000 000	MK, KK, specializované knihovny
	2018	15 000 000		
	2019	15 000 000		
	2020	15 000 000		

1.4.7 Vybudovat garantované archívní úložiště pro zajištění bitové ochrany digitálních dat knihoven (ve spolupráci s CESNET) (SKP 3.3.4.D)	2017	10 000 000	MK, provozovatelé knihoven s certifikovanými úložišti)
	2018	10 000 000	
	2019	10 000 000	
	2020	10 000 000	

2. Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra

2.1 Využití potenciál sítě knihoven jako přirozených komunitních center				
<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
2.1.1 Provést průzkum a analýzu pořádaných aktivit dle statistických výkazů		2017	50 000	NK, KK, pověřené knihovny
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.1.2 Zpracovat standard vzdělávací, kulturní a komunitní akce		2017	80 000	MK, NK, KK, SKIP
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.1.3 Podporovat aktivní účast občanů na společenském životě, pomáhat při vytváření partnerství				Knihovny a jejich provozovatelé
	<i>2.1.3.1 Rozvíjet partnerskou spolupráci s místními organizacemi, institucemi a aktivisty</i>	2017	0	Knihovny a jejich provozovatelé
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
	<i>2.1.3.2 Sbírat a aktivně poskytovat informace o spektru aktivit v místě; při plánování akcí a projektů vycházet z místních potřeb, zdrojů a místního potenciálu</i>	2017	0	
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.1.4 Prostřednictvím knihoven rozvíjet komunikaci, partnerství a sociální kapitál v místě				Knihovny a jejich provozovatelé
	<i>2.1.4.1 Podpora knihoven jako bezpečného, neformálního a demokratického prostoru k setkávání lidí, místních občanských skupin i organizací; podporovat dialog o aktuálních místních potřebách, o prioritách a zájmech (kulaté stoly, veřejné diskuze atd.)</i>	2017	0	Knihovny a jejich provozovatelé
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	

2.1.5 Umožnit přístup ke kultuře a vzdělávání všem sociálním skupinám bez rozdílu s ohledem na specifika lokality		2017	0	MK, MŠMT, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.1.6 Rozvíjet mezigenerační dialog dětí, mládeže a seniorů		2017	0	MŠMT, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.1.7 Formou kulturních, vzdělávacích a komunitních akcí propagovat regionální historii a kulturu, podporovat péči o kulturní dědictví, jeho zpřístupnění a seznamovat s osobnostmi regionu		2017	15 000 000	Knihovny a jejich provozovatelé
		2018	15 000 000	
		2019	15 000 000	
		2020	15 000 000	
2.1.8 Podporovat rozvoj kreativity jednotlivce i skupin		2017	15 000 000	Knihovny a jejich provozovatelé
		2018	15 000 000	
		2019	15 000 000	
		2020	15 000 000	

2.2 Rozvíjet vzdělávací funkce knihoven zejména v oblasti celoživotního a občanského vzdělávání ve spolupráci se vzdělávacími institucemi a dalšími partnery na celostátní, regionální a lokální úrovni

<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
2.2.1 Podporovat kurzy pro knihovníky v rámci dotačních programů (pokračovat v realizaci programu VISK), realizovat vzdělávání v rámci tzv. regionálních funkcí knihoven (SKP 2.1.8.A)		2017	1 000 000	MK, kraje, NK, MZK, KK, provozovatelé knihoven, SKIP, SDRUK
		2018	1 000 000	
		2019	1 000 000	
		2020	1 000 000	
2.2.2 Realizovat vzdělávací aktivity knihoven pro veřejnost (SKP 2.1.8.A)		2017	7 500 000	Knihovny a jejich provozovatelé
		2018	7 500 000	
		2019	7 500 000	
		2020	7 500 000	
2.2.3 Podporovat vzdělávací akce neformálního a občanského vzdělávání (např. v rámci dotačního řízení Knihovna 21. století) (SKP 2.1.8.A)		2017	500 000	MK, Knihovny a jejich provozovatelé
		2018	500 000	
		2019	500 000	
		2020	500 000	

2.3 Podporovat čtenářskou a digitální gramotnost dětí i dospělých				
<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
2.3.1 Zpracovat a ověřit standardy digitální gramotnosti v knihovnách		2017	80 000	MK, MŠMT AKVŠ, SDRUK, SKIP, KISK, UISK
		2018	80 000	
		2019	80 000	
		2020	2 000 000	
2.3.2 Provázat standardy digitální gramotnosti s rámcovými plány škol (RVP)		2017	6 000 000	MK, AKVŠ, SDRUK, SKIP, KISK, UISK
		2018	6 000 000	
		2019	6 000 000	
		2020	6 000 000	
2.3.3 Implementovat Strategii digitální gramotnosti České republiky v oblasti knihoven (SKP 2.1.3.H)				MK, MPSV, MŠMT, NK, knihovny a jejich provozovatelé
	2.3.4.1 Zvýšit dostupnost knihoven pro osoby ohrožené sociálním a digitálním vyloučením a zlepšit vybavení knihoven potřebnými technologiemi 2.3.4.2 Realizovat mezigenerační vzdělávací programy pro digitální vzdělávání 2.3.4.3 Zpracovat metodiku pro přípravu kurzů ke zvýšení digitální gramotnosti veřejnosti v knihovnách	2017	6 000 000	MK, MPSV, MŠMT, NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	6 000 000	
		2019	6 000 000	
		2020	6 000 000	
			0	
	0			

2.4 Podporovat kampaně na podporu čtenářství a společenské prestiže četby				
<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
2.4.1 Vytvořit Národní program na podporu čtenářství (SKP 2.1.3.F)		2017	2 000 000	MK, MŠMT, SKIP ad.
		2018	2 000 000	
		2019	2 000 000	
		2020	2 000 000	

2.4.2 Podporovat akce na podporu rozvoje čtenářství (např. Noc s Andersenem, Knížka pro prvňáčka, Lovci perel, Rytíři krásného slova, Pasování prvňáčků apod.); spolupracovat s obdobnými projekty jiných subjektů (např. Čtení pomáhá, Rosteme s knihovnou, Celé Česko čte dětem apod.) (SKP 2.1.3.F)		2017	zahrnuto v 2.4.1	MK, SKIP, SDRUK, knihovny a jejich provozovatelé, realizátoři kampaní Rosteme s knihou, Celé Česko čte dětem, SČKN, zastupitelské úřady ČR v zahraničí, Česká centra, České školy v zahraničí, české krajanské spolky v zahraničí a další subjekty
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
2.4.3 Sledovat potřeby uživatelů, pravidelně provádět průzkumy veřejnosti ve vztahu k čtení a knihovnám na lokální i celostátní úrovni. (SKP 6.9.3.A)		2017	2 000 000	NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	2 000 000	
		2019	2 000 000	
		2020	2 000 000	
	2.4.3.1 Pravidelně provádět výzkumy čtenářství dětské populace (SKP 2.1.3.G)	2017	900 000	MK, NK
		2018	0	
		2019	900 000	
		2020	0	
	2.4.3.2 Pravidelně provádět výzkumy čtenářství dospělé populace (SKP 2.1.3.G)	2017	900 000	MK, NK, ÚČL AVČR
		2018	0	
		2019	900 000	
		2020	0	

2.5 Rozšiřovat nabídku knihovnických a informačních služeb pro různé cílové skupiny a jejich potřeby (příslušníci menšin, různých věkových skupin, rozdílného sociokulturního zázemí či osoby se zdravotním postižením, osoby ohrožené sociálním vyloučením)

<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
2.5.1 Implementovat Strategii romské integrace do roku 2020 v prostředí knihoven		2017	0	Knihovny a jejich provozovatelé
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	

	<p><i>2.5.1.1 Zajistit dostupnost literatury v romštině v knihovnách obcí s početnější romskojazyčnou komunitou</i></p> <p><i>2.5.1.2 Podporovat čtenářství v romštině</i></p> <p><i>2.5.1.3 Prezentovat romsky psanou literaturu v českých překladech</i></p> <p><i>2.5.1.4 Vytvořit platformu pro komunikaci knihoven s veřejnými institucemi a neziskovými organizacemi, zabývajícími se romskou kulturou a jazykovými kompetencemi mluvčích romského jazyka</i></p> <p><i>2.5.1.5 Spolupracovat s Muzeem romské kultury v Brně</i></p>	2017	100 000	MK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	100 000	
		2019	100 000	
		2020	100 000	SKIP
2.5.2 Realizovat Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí v knihovnách				MK, NK, SKIP, knihovny a jejich provozovatelé
	<p><i>2.5.2.1 Připravit metodiku pro práci knihoven zaměřenou na posilování sociálních vazeb a snášenlivost v místní komunitě a na rozvíjení mezigeneračního dialogu dětí, mládeže a seniorů</i></p>	2017	20 000	MK, NK, SKIP, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.5.3 Zpracovat metodiky poskytování knihovnických a informačních služeb uživatelům s různými typy zdravotního postižení, pro cizince, národnostní menšiny, osoby ohrožené sociálním vyloučením (SKP 2.1.7.F)		2017	100 000	MK, NK, SKIP
2018	0			
2019	0			
2020	0			
2.5.4 Pokračovat v realizaci dotačního programu na podporu akvizice literatury v jazycích národnostních a etnických menšin, knih pro zdravotně postižené občany (Knihovna 21. století aj.) (SKP 2.1.7.G)		2017	5 000 000	MK, MV ČR
2018	5 000 000			
2019	5 000 000			
2020	5 000 000			
2.5.5 Podporovat neformální vzdělávání všech věkových skupin uživatelů (např. Univerzita 3. věku) (SKP 2.1.7.H)		2017	2 000 000	MK, MŠMT, knihovny a jejich provozovatelé
2018	2 000 000			
2019	2 000 000			
2020	2 000 000			
2020	2 000 000			

2.6 Zajistit přístup k internetu, k prostředkům ICT a k digitálnímu obsahu všem bez rozdílu				
<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
2.6.1 Naplňovat Strategii digitální gramotnosti v knihovnách		2017	zahrnuto v 2.3.3	Knihovny a jejich provozovatelé
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
2.6.2 V rámci metodické činnosti krajských a pověřených knihoven podporovat čerpání finančních prostředků z programů pro obnovu infrastruktury pro přístup obyvatel k digitálnímu obsahu		2017	0	Krajské a pověřené knihovny
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	

2.7 Rozvíjet regionální funkce knihoven				
<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
2.7.1 Posílit financování a stabilitu regionálních funkcí knihoven (SKP 6.7.3.A)		2017	133 000 000	Kraje, krajské knihovny, NK
		2018	133 000 000	
		2019	133 000 000	
		2020	133 000 000	
2.7.2 Zefektivnit komunikaci knihoven se všemi stupni veřejné správy a vytvořit spolupracující systém		2017	0	Kraje, krajské knihovny, NK
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.7.3 Provázat poskytování regionálních funkcí knihoven s metodickým pokynem ministerstva kultury k vymezení standardu VKIS (SKP 6.7.3.B)		2017	0	Kraje, krajské knihovny, NK
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.7.4 Stabilizovat finanční a personální zajištění výkonu regionálních funkcí a motivovat obce v péči o knihovnu (SKP 6.7.3.C)		2017	zahrnuto v 2.7.1	Kraje, krajské knihovny
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
2.7.5 Zajišťovat a rozšířit nabídku celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven, motivovat k jejich stálému profesnímu růstu (SKP 6.7.3.C)				Kraje, krajské knihovny, pověřené knihovny, NK, SKIP

	<i>2.7.5.1 Zajišťovat vzdělávání metodiků krajských a pověřených knihoven mj. v oblasti metod a cílů komunitně fungujících knihoven</i>	2017	zahrnuto v 2.7.1	Kraje, krajské knihovny, pověřené knihovny, NK, SKIP
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
2.7.6 Preferovat pomoc knihovnám v malých obcích (SKP 6.7.3.C)		2017	0	Kraje, krajské knihovny, NK
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.7.7 Podporovat spolupráci knihoven, paměťových a dalších odborných institucí v regionech		2017	0	Kraje, krajské knihovny, pověřené knihovny, SKIP
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
2.7.8 Rozšířit a zefektivnit vytváření a cirkulaci výměnných souborů knih a dalších dokumentů v rámci regionu (SKP 6.7.3.C)		2017	zahrnuto v 2.7.1	Kraje, krajské knihovny, pověřené knihovny
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
2.7.9 Podporovat využívání a provoz regionálních automatizovaných systémů (SKP 6.7.3.C)		2017	zahrnuto v 2.7.1	Kraje, krajské knihovny, pověřené knihovny
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
2.7.10 Asistovat malým neprofesionálním knihovnám při aktualizaci webových stránek a zpřístupňování údajů o nabízených informačních zdrojích		2017	0	Kraje, krajské knihovny, pověřené knihovny
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	

2.8 Konceptně a metodicky podporovat dobrovolnictví v kultuře				
<i>Podopatření</i>	<i>Úkol</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
2.8.1 Zajistit pro knihovny metodickou podporu uplatnění dobrovolnictví (SKP 6.7.6.E)		2017	100 000	MK, NK, SKIP
		2018	100 000	
		2019	100 000	
		2020	100 000	

3. Budování knihovních fondů a informačních zdrojů

Opatření	Podopatření	Rok plnění	Veřejné rozpočty [Kč]	Implementující subjekt
3.1 Zpracovat efektivní akviziční strategii s vymezením rolí jednotlivých typů knihoven; v oblasti knihoven provozovaných obcemi klást důraz na kvalitu fondu regionální literatury (SKP 2.1.11.A)		2017	0	ÚKR, NK, KK
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
3.2 Zavést dotační program na podporu akviziční činnosti knihoven včetně doplňování starších fondů z antikvariátů, aukcí a internetových portálů (SKP 2.1.11.A)		2017	20 000 000	MK
		2018	20 000 000	
		2019	20 000 000	
		2020	20 000 000	
3.3 Podporovat doplňování zahraniční literatury na podporu jazykového vzdělávání uživatelů do fondů knihoven (SKP 2.1.11.B)		2017	2 000 000	MK, MZK
		2018	2 000 000	
		2019	2 000 000	
		2020	2 000 000	
3.4 Pokračovat v realizaci dotačního programu na podporu akvizice literatury v jazycích národnostních a etnických menšin, knih pro zdravotně postižené občany (Knihovna 21. století aj.) (SKP 2.1.7.G)		2017	zahrnuto v 2.5.4	MK
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
3.5 Pokračovat v podpoře projektu Česká knihovna na podporu akvizic nekomerčních titulů původní české literatury pro knihovny zapsané v evidenci knihoven (SKP 1.2.1.B)		2017	7 000 000	MK, MZK
		2018	7 000 000	
		2019	7 000 000	
		2020	7 000 000	
3.6 Podporovat zajištění elektronických informačních zdrojů (včetně e-knih) pro výzkum, vývoj i veřejnost a nákup licencí na zpřístupnění výsledků digitalizace a děl nedostupných na trhu (SKP 2.1.11.C)		2017	3 000 000	MK, NK, MŠMT, NTK
		2018	3 000 000	
		2019	3 000 000	
		2020	3 000 000	
3.7 Propagovat a využívat otevřená úložiště pro přístup k publikovaným recenzovaným výsledkům výzkumu a vývoje		2017	0	NTK, NK, AKVŠ ad.
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	

3.8 Využít nástroje projektu Virtuální depozitní knihovna pro efektivní doplňování fondů depozitních knihoven o dokumenty vyřazované z jiných knihoven (SKP 2.1.11.D)		2017	1 250 000	NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	850 000	
		2019	850 000	
		2020	850 000	
3.9 Podporovat kooperativní tvorbu národních, regionálních a oborových bibliografií s návazností na faktografické, plnotextové a multimediální zdroje (SKP 4.3.2.A)		2017	4 100 000	NK, kraje, specializované knihovny
		2018	4 100 000	
		2019	4 100 000	
		2020	4 100 000	
3.10 Systematicky retrospektivně zpracovávat dosud nezpracované knihovní fondy včetně analytického zpracování				
	3.10.1 Zpracovat a realizovat Koncepti rozvoje analytické bibliografie na národní úrovni	2017	0	KK, NK
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
	3.10.2 Zajistit zdroje kvalitních bibliografických a katalogizačních záznamů, především Českou národní bibliografii, analytickou bázi ANL a Souborný katalog ČR, pro: <ul style="list-style-type: none"> • sdílenou katalogizaci v rámci celé ČR; • tvorbu metadat při digitalizaci dokumentů; • tvorbu a rozvoj národních autorit; • tvorbu bibliografického popisu na analytické úrovni; • Centrální portál knihoven. 	2017	zahrnuto v 3.9	KK, NK
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
	3.10.3 Podporovat tvorbu a využití regionálních a oborových informačních zdrojů	2017	zahrnuto v 3.9	Kraje, KK, specializované knihovny
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
	3.10.4 Systematicky retrospektivně zpracovávat dosud nezpracované knihovní fondy včetně analytického zpracování	2017	zahrnuto v 3.9	NK, KK, specializované knihovny a d.
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
3.11 Vybudovat Národní centrum pro elektronické informační zdroje CzechELib		2017	73 100 000	MŠMT, NTK
		2018	370 800 000	
		2019	386 800 000	
		2020	430 800 000	

3.12 Umožnit přístup k veřejným úložištím v reakci na změny přístupu k vědeckým informacím		2017	<i>v rámci rozpočtu implementujících subjektů</i>	NTK, NK, vysokoškolské knihovny, knihovny AV ČR a další
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	

4. Trvalé uchování tradičních knihovních dokumentů

Opatření	Podopatření/Úkol	Rok plnění	Veřejné rozpočty [Kč]	Implementující subjekt
4.1. Aktualizovat a pokračovat v realizaci Konceptce trvalého uchování knihovních fondů tradičních dokumentů v knihovnách ČR (SKP 3.3.1.C)				NK, knihovny a jejich provozovatelé
	4.1.1 Posílit finanční a prostorové možnosti knihoven v oblasti plnění konceptce trvalého uchování knihovních fondů tradičních dokumentů v knihovnách ČR	2017	<i>v rámci rozpočtu implementujících subjektů</i>	NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018		
		2019		
		2020		
4.2 Navrhnout systém centrálního depozitního ukládání málo využívané literatury z knihovních fondů v ČR (SKP 2.1.11.D a 3.3.1.C)				MK, NK, knihovny a jejich provozovatelé
	4.2.1 Zpracovat studii mapující podmínky pro vybudování a provoz fyzické depozitní knihovny	2017–2018	200 000	MK, NK, knihovny a jejich provozovatelé
	4.2.2 Připravit strategii depozitního ukládání v systému knihoven ČR včetně návrhu legislativních úprav	2019	0	MK, NK
	4.2.3 Rozvíjet spolupráci knihoven v oblasti budování fondů a při efektivním sdílení informací o vyřazovaných knihách	2017	0	MK, NK, jednotlivé knihovny
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
	4.2.4 Systémově řešit nevyhovující uložení knihovních fondů v interiérových knihovnách památkových objektů			MK, KNM, vlastníci památkových objektů

4.3 Budovat mezioborové metodické centrum konzervace novodobých dokumentů včetně centrálního pracoviště pro odkyselení knihovných fondů (SKP 3.3.1.D)				MK, NK, knihovny a jejich provozovatelé
	4.3.1 Pokračovat v mapování fyzického stavu a úrovně zpracování fondů včetně regionálních mutací velkých nových titulů a dalších dokumentů (monografie, dobové pohlednice a fotografie apod.)	2017	0	MK, NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
	4.3.2 Zpracovat standardy pro bezpečné uložení a ochranu knihovných fondů pro různé typy knihoven (SKP 3.3.1.E)	2017	100 000	MK, NK
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
	4.3.3 Pokračovat v odkyselování fondů v rámci dotačního programu VISK	2017	2 000 000	MK, NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	2 000 000	
		2019	3 000 000	
		2020	3 000 000	
	4.3.4 Vytvořit předpoklady pro zavedení systému hromadného odkyselování			MK, NK
	4.3.4.1 Zahájení odkyselování formou služby v zahraničí 4.3.4.2 Projekt instalace odkyselovacího zařízení v Národní knihovně 4.3.4.3 Provoz linky	2017	117 000 000	MK, NK
		2018	25 800 000	
		2019	25 800 000	
		2020	25 800 000	
4.4 Uchování národního zvukového dědictví				
	4.4.1 Zpracovat a naplňovat koncepci ochrany a zpřístupnění zvukových dokumentů jako významné součásti kulturního dědictví (SKP 3.3.2.A)	2017	3 000 000	MK, MZK
		2018	5 000 000	
		2019	5 000 000	
		2020	5 000 000	

	4.4.2 Dotační programy MK rozšířit o podporu ochrany zvukových dokumentů	2017	0	MK
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
	4.4.3 Vybudovat v Moravské zemské knihovně (ve spolupráci s Národním muzeem, resp. Českým muzeem hudby, příp. Moravským zemským muzeem) metodické a digitalizační centrum pro záchranu zvukových dokumentů (SKP 3.3.2.B)	2017	3 800 000	MK, MZK, NM-ČMH, MZM
		2018	23 800 000	
		2019	3 800 000	
		2020	3 800 000	
	4.4.4 Vybudovat dlouhodobé úložiště pro uchování a zpřístupnění zvukových dat (SKP 3.3.2.C)	2017	700 000	MK, MZK
		2018	6 000 000	
		2019	6 000 000	
		2020	6 000 000	
	4.4.5 Provozovat a rozvíjet portál Virtuální národní fonotéka (VNF), zpřístupnit obsah systému knihoven (SKP 3.3.2.D)	2017	2 200 000	MK, MZK, NK
		2018	2 200 000	
		2019	2 200 000	
		2020	2 200 000	

5. Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách

<i>Opatření</i>	<i>Podopatření</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
5.1 Zpracovat analýzu prostorového zajištění knihoven provozovaných obcemi (SKP 2.2.2.A)		2017	50 000	MK, NK, MZK
5.2 Vybudovat metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukce knihoven v Moravské zemské knihovně v Brně (SKP 2.2.2.A)				MK, MZK

	5.2.1 Vybudovat pomocnou evidenci realizovaných projektů	2017	1 200 000	MK, MZK
		2018	1 200 000	
	5.2.2 Připravit doprovodné materiály	2019	1 200 000	
		2020	1 200 000	
	5.2.3 Připravit semináře pro pověřené knihovny a metodiky a standardy podle velikosti obce pro různé typy knihoven			
5.3 Finančně podporovat investiční projekty knihoven v regionech (SKP 2.2.2.C)		2017	300 000 000 ¹	MK, KK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	300 000 000 ²	
		2019	300 000 000 ³	
		2020	300 000 000 ⁴	
5.4 Podporovat vybavování knihoven ICT v oblasti služeb uživatelům (program VISK) (SKP 2.2.3.D)		2017	90 000 000	MK, MK, ÚKR, NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	90 000 000	
		2019	90 000 000	
		2020	90 000 000	
	5.4.1 Implementovat Strategii digitální gramotnosti České republiky v knihovnách	2017	zahrnuto v 2.3.3	Knihovny a jejich provozovatelé
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
5.5 Využít možnosti financování rozvoje knihoven z programu IROP, strategických cílů: 2.1 Aktivita komunitního centra, 2.4 Aktivita neformální vzdělávání a 3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví (určeno pouze pro krajské knihovny) (SKP 4.3.1.B–L)				MK, KK, knihovny a jejich provozovatelé
	5.5.1 Realizace projektů IROP u krajských knihoven a Moravské zemské knihovny v Brně			MK, KK, knihovny a jejich provozovatelé

1 Podíl finanční prostředků na projekty knihoven z celkové výše podpory investičních projektů veřejných muzeí, galerií a knihoven v regionech uvedené v Plánu implementace Státní kulturní politiky.

2 dtto

3 dtto

4 dtto

5.6 Vyhodnotit efektivitu revitalizace Klementina a depozitářů a ověřit otázku výstavby nové budovy Národní knihovny ČR (SKP 2.2.1.B)		2018	0	MK, NK
5.7 Rekonstruovat a dostavět depozitář Moravské zemské knihovny v Brně (SKP 2.2.1.D)		2017	30 000 000	MK, MZK
		2018	150 000 000	
		2019	80 000 000	
5.8 Podporovat výstavbu nových budov Vědecké knihovny v Olomouci, Krajské knihovny Vysočiny, Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě				kraje, KK

6. Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb

<i>Opatření</i>	<i>Podopatření</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
6.1 Aktualizovat Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky (SKP 6.6.1.B)				MK, NK, SKIP
	6.1.1 Zpracovat standard pro budování a aktualizaci knihovnických fondů základních knihoven	2017	0	MK, NK, SKIP
6.2 Podporovat tvorbu metodik měření ekonomické efektivity služeb knihoven a jejich uplatňování v praxi (SKP 6.6.1.C)		2017	1 000 000	MK, MKP, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	1 000 000	
		2019	1 000 000	
		2020	1 000 000	
6.3 Pokračovat v benchmarkingu knihoven (SKP 6.6.1.D)		2017	60 000	MK, NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	80 000	
		2019	80 000	
		2020	80 000	

6.4 Optimalizovat a sjednotit statistické vykazování činnosti všech typů knihoven poskytujících VKIS, aktualizovat související metodiky, zvýšit příslušnou kvalifikaci odpovědných pracovníků knihoven		2017	0	ÚKR, NK, NIPOS
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
6.5 Akcentovat orientaci knihoven na koncové uživatele (stávající i potenciální), soustavně zjišťovat jejich potřeby a následně upravovat pojetí služeb (SKP 6.9.3.A)		2017	zahrnuto v 2.4.3	MK, SKIP, SDRUK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	
6.6 Využívat metod marketingu a aktivního public relations k prezentaci poskytovaných a připravovaných VKIS		2017	0	MK, SKIP, SDRUK, knihovny a jejich provozovatelé
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
6.7 Zajistit pro systém knihoven marketing, public relations, propagaci na centrální úrovni. Poskytovat služby knihovnám bez profesionálního zázemí		2017	100 000	MK, SKIP, SDRUK
		2018	100 000	
		2019	100 000	
		2020	100 000	
6.8 Propagovat úlohu knihoven ve společnosti a prosazovat jejich rozvoj u veřejné správy a u veřejnosti		2017	0	MK, SKIP, SDRUK
		2018	0	
		2019	0	
		2020	0	
6.9 Sledovat potřeby uživatelů i obecné populace, provádět průzkumy na místní i celostátní úrovni. Využívat statistická data z knihovnických systémů, CPK a dalších zdrojů při analýze efektivity akvizice, cirkulace dokumentů a navrhování služeb (SKP 2.1.3.G a 6.9.3.A)				MK, NK, knihovny a jejich provozovatelé, ÚČL AV ČR
6.9.1 Periodické výzkumy dětské populace ve vztahu k čtení a knihovnám		2017	zahrnuto v 2.4.3.1	MK, NK, knihovny a jejich provozovatelé
		2019	dtto	
6.9.2 Periodické výzkumy dospělé populace ve vztahu k čtení a knihovnám		2017	zahrnuto v 2.4.3.1	MK, NK, ÚČL AV ČR
		2018	dtto	
		2019	dtto	
		2020	dtto	

7. Vzdělávání pracovníků knihoven

<i>Opatření</i>	<i>Podopatření</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
7.1 Analyzovat současný systém odměňování, provádět průzkumy věkové, vzdělanostní a mzdové struktury zaměstnanců knihoven; sledovat motivační a nefinanční odměny a benefity uplatňované v knihovnách; zavést podopatření vedoucí k nastavení systému adekvátního odměňování knihovníků a odborných pracovníků knihoven (SKP 6.7.8.D)		2017	0	MK, MŠMT, MK, NK
7.2 Aktualizovat katalog prací v kulturním sektoru pro povolání Knihovník a propojit ho s Národní soustavou povolání a Národní soustavou kvalifikací (SKP 6.7.8.D)		2018	0	MK, MPSV, MK, NK, SKIP, SDRUK
7.3 Realizovat Koncepti celoživotního vzdělávání knihovníků a dalších odborných pracovníků v knihovnách; zajistit koordinaci systému celoživotního vzdělávání v knihovnách (SKP 2.1.5.H a 2.1.5.J)				MK, ÚKR, NK, SDRUK, SKIP, knihovny a jejich provozovatelé
	7.3.1 Vytvořit motivační systém v knihovnách včetně zavedení nefinančních odměn a benefitů	2017	10 000	MK, ÚKR, NK, SDRUK, SKIP, knihovny a jejich provozovatelé
7.4 Zpracovat metodiku pro systém inovačního vzdělávání pracovníků knihoven, např. na principu systému sbírání kreditů za absolvování kurzů (SKP 2.1.5.I)		2017	20 000	MK, NK, SKIP
	7.4.1 Vytvořit schéma (mapu) doporučené dostupnosti formálního i neformálního vzdělání pro knihovnické profese využitelné v komunikaci se zřizovateli a orgány státní správy	2018	0	NK, SKIP, SDRUK

7.5 Zpracovat příručku pro personální práci v knihovnách určenou managementu a zřizovatelům knihoven				NK, SKIP, SDRUK
	7.5.1 Vytvořit pravidla pro interní rozvoj institucí v rámci celoživotního vzdělávání (např. mentorství) (SKP 2.1.5.K)	2017	10 000	NK, SKIP, SDRUK
7.6 Zpracovat obsahové náplně a metodiky kurzů pro knihovníky ve struktuře knihovnických specializací podle Národní soustavy kvalifikací; zpracovat i e-learningové kurzy (SKP 2.1.5.K)		2017	100 000	MK, NK, MZK, SKIP
		2018	100 000	
7.7 Prohloubit spolupráci s odbornými středními, vyššími odbornými a vysokými školami se studijními programy pro povolání knihovníků; spolupracovat na přípravě a realizaci studijních programů a předmětů vycházejících z potřeb praxe, zkvalitnit úroveň stáží studentů			0	NK, MZK, KK, UISK, KISK ad.

8. Knihovny jako vědecko-výzkumné instituce

<i>Opatření</i>	<i>Podopatření</i>	<i>Rok plnění</i>	<i>Veřejné rozpočty [Kč]</i>	<i>Implementující subjekt</i>
8.1 Zajistit a podporovat spolupráci mezi knihovnami, vysokými školami a akademickými institucemi za účelem synergie vědecko-výzkumné práce a jejího provázání s praxí				MK, NK, MZK, VŠ, AV ČR, knihovny se statusem vědecko-výzkumné instituce

	8.1.1 Realizace v návaznosti na 8.2.2		zahrnuto v 8.4 a 8.5	MK, NK, MZK, VŠ, AV ČR, knihovny se statusem vědeckovýzkumné instituce
	8.1.2 Metodická podpora knihoven usilujících o statut výzkumné organizace			
	8.1.3 Podpora vytváření interních grantů v knihovnách jako nástroje přípravy meziinstitucionálních grantových projektů s využitím prostředků IP VaV			
8.2 Sestavit vstupní analýzu aktuálního stavu výzkumu a vývoje v sektoru knihoven za účelem zmapování informací o VaV knihoven v národním informačním systému VaVaI, stávajícího institucionálního financování VaV, jejich partnerství s dalšími výzkumnými organizacemi, příp. dalších potřeb (jednotlivých) knihoven realizujících komplexní výzkumné aktivity				NK, MZK
	8.2.1 Provedení analýzy	2017	500 000	NK, MZK
	8.2.2 Zpracování koncepce rozvoje knihoven jako vědecko-výzkumných institucí	2018	500 000	
8.3 Projednat s poskytovateli výzkumných programů možnost zajištění kontinuální podpory výzkumných aktivit formou navazujících a dalších výzkumných programů se zaměřením na potřeby rozvoje knihoven ať formou základního výzkumu knižní kultury či aplikovaného výzkumu a vývoje		2017–2020	0	MK

	8.3.1 Rozvíjet činnost Metodického centra knižní kultury při PNP	2017–2020	0	MK, PNP
	8.3.2 Realizovat vědecko-výzkumné projekty a úkoly z oblasti knižní kultury a propagovat jejich výsledky u odborné veřejnosti (Knihopis, Bibliografie cizojazyčných bohemik, Provenio)	2017–2020	zahrnuto v 8.4.2	NK, MZK, knihovny se statusem vědeckovýzkumné organizace
8.4 Propagovat výzkumné projekty na významných mezioborových odborných konferencích a posílit jejich mediální dopad na širší vrstvy společnosti				MK, NK, MZK, knihovny se statusem vědeckovýzkumné organizace
	8.4.1 Podpora členství knihoven v mezinárodních organizacích	2017	500 000	MK, NK, MZK, knihovny se statusem vědeckovýzkumné organizace
		2018	500 000	
		2019	500 000	
		2020	500 000	
	8.4.2 Podpora propagace výsledků projektů knihoven	2017	500 000	
		2018	500 000	
		2019	500 000	
		2020	500 000	
8.5 Podporovat vydávání odborných periodik pro obor knihovnictví a informační věda a propagovat výsledky výzkumu v této oblasti doma i v zahraničí				MK, NK, MZK, knihovny se statusem vědeckovýzkumné organizace
	8.5.1 Podpora vydávání odborných periodik zařazených do databází uznávaných pro RIV. Podpora zvyšování odborné úrovně dalších periodik s cílem jejich začlenění do těchto databází. Podpora vydávání odborného periodika v angličtině	2017	500 000	MK, NK, MZK, knihovny se statusem vědeckovýzkumné organizace
		2018	500 000	
		2019	500 000	
		2020	500 000	

Souhrn prostředků veřejných rozpočtů v letech 2017–2020

v tis. Kč

Tematické priority	2017	2018	2019	2020	Celkem 2017–2020
1. Knihovny ve virtuálním prostředí					
<i>Finanční zdroje</i>					
Ministerstvo kultury */	191 520	196 400	196 400	196 400	780 720
Další zdroje **/	94 560	94 560	94 560	94 560	378 240
Celkem	286 080	290 960	290 960	290 960	1 158 960
2. Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra					
<i>Finanční zdroje</i>					
Ministerstvo kultury */	27 010	24 180	25 080	26 100	102 370
Další zdroje **/	175 480	174 650	174 920	174 650	699 700
Celkem	202 490	198 830	200 000	200 750	802 070
3. Budování knihovních fondů a informačních zdrojů					
<i>Finanční zdroje</i>					
Ministerstvo kultury */	37 350	36 950	36 950	36 950	148 200
Další zdroje **/	75 230	372 930	388 930	430 800	1 267 890
Celkem	112 580	409 880	425 880	467 750	1 416 090
4. Trvalé uchování tradičních knihovních dokumentů					
<i>Finanční zdroje</i>					
Ministerstvo kultury */	126 900	62 900	42 800	42 800	275 400
Další zdroje **/	0	30	0	0	30
Celkem	126 900	62 930	42 800	42 800	275 430
5. Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách					
<i>Finanční zdroje</i>					
Ministerstvo kultury */	391 230	391 350	391 280	391 200	1 565 060
další zdroje	<i>v rámci provozních prostředků provozovate- lů knihoven a dalších zdrojů jako ESF ad. fondy</i>	<i>v rámci provozních prostředků provozovate- lů knihoven a dalších zdrojů jako ESF ad. fondy</i>	<i>v rámci provozních prostředků provozova- telů kniho- ven a dal- ších zdrojů jako ESF ad. fondy</i>	<i>v rámci provozních prostředků provozovate- lů knihoven a dalších zdrojů jako ESF ad. fondy</i>	<i>v rámci provozních prostředků provozovatelů knihoven a dalších zdrojů jako ESF ad. fondy</i>

6. Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb					
<i>Finanční zdroje</i>					
Ministerstvo kultury */	1 160	1 180	1 180	1 180	4 700
Další zdroje **/	300	300	300	300	1 200
Celkem	1 460	1 480	1 480	1 480	5 900
7. Vzdělávání pracovníků knihoven					
<i>Finanční zdroje</i>					
Ministerstvo kultury */	140	100	0	0	240
Další zdroje **/	42	30	0	0	72
Celkem	182	130	0	0	312
8. Knihovny jako vědecko-výzkumné instituce					
<i>Finanční zdroje</i>					
Ministerstvo kultury */	2 000	2 000	1 500	1 500	7 000
Další zdroje **/	0	0	0	0	0
Celkem	2 000	2 000	1 500	1 500	7 000
<i>Finanční zdroje souhrn Priorita 1–8</i>	2017	2018	2019	2020	Celkem
Ministerstvo kultury */	777 310	715 060	695 190	696 130	2 883 690
Další zdroje **/	345 612	642 500	658 710	700 310	2 347 132
Celkem	1 122 922	1 357 560	1 353 900	1 396 440	5 230 822

*/ program VISK, Kulturní aktivity, provozní prostředky SPO včetně programového financování, VaV

**/ rozpočty územních samosprávných celků, jiné kapitoly SR, ESF a další fondy

**Výhled návrhu státního rozpočtu
v letech 2017–2019 kapitoly Kultura – 334
dotační programy na podporu knihoven**

v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020
Program VISK	60 000	60 000	60 000	60 000

	2017	2018	2019	2020
Program Kulturní aktivity	8 100	8 100	8 100	8 100
Knihovna 21. století	2 600	2 600	2 600	2 600
Česká knihovna	5 500	5 500	5 500	5 500

Další výdaje na rozvoj oblasti knihoven z kapitoly Kultura budou zajišťovány v rámci předpokládaného vývoje státního rozpočtu v rámci financování:

- provozu a činnosti státních příspěvkových organizací, zřizovaných Ministerstvem kultury,
- investičních akcí státních příspěvkových organizací, zřizovaných Ministerstvem kultury prostřednictvím registrovaných investičních programů,
- výdajů na výzkum a vývoj státních příspěvkových organizací, zřizovaných Ministerstvem kultury, z Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní kulturní identity na léta 2016–2022 (NAKI II) dle soutěže ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích a institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace dle § 4, odst. 2, písm. a) zákona č. 130/2002 Sb.

Nepředpokládají se zvýšené nároky na státní rozpočet.

Uvedené veřejné zdroje zahrnují prostředky, vynakládané na podporu oblasti knihoven z jiných kapitol státního rozpočtu, rozpočtů územně samosprávných celků a též finanční zdroje Evropských strukturálních a investičních fondů a dalších programů přeshraniční a meziregionální spolupráce.

Evropské strukturální a investiční fondy v programovém období 2014–2020:

- Integrovaný regionální operační program,
- OP Zaměstnanost,
- OP Výzkum, vývoj a vzdělávání,
- Program rozvoje venkova (PRV).

Programy přeshraniční spolupráce:

- Interreg V-A Česká republika – Polsko,
- Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika,
- Interreg V-A Rakousko – Česká republika,
- Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko,
- Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014–2020.

Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce:

- Program nadnárodní spolupráce Interreg CENTRAL EUROPE,
- Program nadnárodní spolupráce DANUBE,
- Program meziregionální spolupráce INTERREG EUROPE.

NÁVRH USNESENÍ

VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 23. 11. 2016 č. 1032

o Koncepti rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020

Vláda

I. bere na vědomí Koncepti rozvoje knihoven v České republice na léta 2017 až 2020, uvedenou v části III materiálu č. j. MK 64 491/2016 (dále jen „Koncepce“);

II. ukládá

1) ministru kultury

- a) seznámit s Konceptí hejtmany, primátorku hlavního města Prahy a primátory statutárních měst, předsedu Akademie věd České republiky, představitele Svazu měst a obcí a zástupce profesních sdružení v oblasti knihoven,
- b) realizovat Koncepti ve spolupráci s ostatními členy vlády, vedoucími ostatních ústředních orgánů státní správy, hejtmany, primátorkou hlavního města Prahy, primátory statutárních měst a předsedou Akademie věd České republiky,
- c) zpracovat a předložit vládě průběžnou zprávu o plnění Koncepce do 31. března 2019,
- d) zpracovat a předložit vládě do 31. března 2021 závěrečnou zprávu o plnění Koncepce s návrhem na její aktualizaci,
- e) zajistit zveřejnění tohoto usnesení ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí,

2) členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy spolupracovat s ministrem kultury při realizaci Koncepce;

III. doporučuje hejtmanům, primátorce hlavního města Prahy, primátorům statutárních měst a starostům obcí a dalším členům zastupitelských orgánů krajů a obcí, aby se seznámili s Konceptí a využili ji při zpracování svých dokumentů a naplňování záměrů v péči o rozvoj knihoven v jejich působnosti.

Provedou:

členové vlády,

vedoucí ostatních ústředních orgánů státní správy

Na vědomí:

hejtmani,

primátorka hlavního města Prahy,

primátoři statutárních měst,

předseda Akademie věd ČR,

ředitelé krajských úřadů a

Magistrátu hlavního města Prahy

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.
předseda vlády

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020

Vydala Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut

Vychází s podporou Ministerstva kultury ČR

1. vydání

Praha 2017

Návrh obálky, grafická úprava a sazba Alena Křesalová